

Stapi lífeyrissjóður

Ársreikningur 2021

Stapi lífeyrissjóður
Strandgötu 3
600 Akureyri
kt. 601092-2559

Áritun óháðs endurskoðanda	2
Áritun tryggingastærðfræðings	5
Skýrsla stjórnar	6
Yfirlit um breytingu á hreinni eign	9
Efnahagsreikningur	10
Yfirlit um sjóðstreymi	11
Tryggingadeild	
Yfirlit um breytingu á hreinni eign	12
Efnahagsreikningur	13
Yfirlit um sjóðstreymi	14
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu	15
Séreignardeild	
Yfirlit um breytingu á hreinni eign	16
Efnahagsreikningur	17
Yfirlit um sjóðstreymi	18
Tilgreind séreignardeild	
Yfirlit um breytingu á hreinni eign	19
Efnahagsreikningur	20
Yfirlit um sjóðstreymi	21
Skýringar	22
Deildarskipt séreignardeild	43
Óendurskoðað yfirlit	
Ófjárhagslegar upplýsingar	46
Stjórnarháttayfirlýsing	50

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Stapa lífeyrissjóðs

Áritun um endurskoðun ársreikningsins

Álit

Við höfum endurskoðað ársreikning Stapa lífeyrissjóðs („sjóðinn“) fyrir árið 2021. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit yfir breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af fjárhagsstöðu sjóðsins 31. desember 2021 og afkomu hans og breytingu á handbæru fé á árinu 2021, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins um ársreikninga lífeyrissjóða.

Álitið er í samræmi við skýrslu okkar til endurskoðunarnefndar og stjórnar.

Grundvöllur álits

Við endurskoðuðum í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er lýst frekar í kaflanum Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins í árituninni. Við erum óháð sjóðnum í samræmi við gildandi siðareglur fyrir endurskoðendur. Við teljum að við höfum aflað nægilegra og viðeigandi endurskoðunargagna til að byggja álit okkar á.

Samkvæmt bestu vitund okkar og skilningi lýsum við yfir að við höfum ekki veitt neina óheimila þjónustu samkvæmt 1. mgr. 5. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 537/2014 og við erum óháð sjóðnum við endurskoðunina.

Við vorum kjörin endurskoðendur sjóðsins á ársfundi hans, 30. júní 2020.

Lykilþættir endurskoðunar

Lykilþættir endurskoðunar eru þeir þættir, sem samkvæmt faglegu mati okkar, höfðu mest vægi við endurskoðun ársreikningsins. Við gefum ekki sérstakt álit á einstökum lykilþáttum en tókum á þeim við endurskoðun á ársreikningnum í heild og við ákvörðun um álit okkar á honum.

Lykilþáttur	Viðbrögð í endurskoðuninni
<p>Tilvist og mat á fjárfestinga</p> <p>Bókfært verð fjárfestinga nam 350.412 millj. kr. eða 98% af heildareignum þann 31. desember 2021 (2020: 290.327 millj. kr.). Vísað er til skýringa 2 og 10 - 12 um fjárfestingar.</p> <p>Meðal fjárfestinga eru hlutabréf, hlutdeildarskírteini, skuldabréf, bundnar bankainnstæður og afleiður. Fjárfestingarnar eru að jafnaði í vörslu banka eða fjármálafyrirtækis. Þar sem fjárfestingar eru verulegur hluti af eignum sjóðsins þá er það lykilþáttur í endurskoðun okkar að staðfesta að fjárfestingarnar séu til og í eigu sjóðsins.</p> <p>Fjárfestingarnar eru ýmist færðar á gangvirði, upphaflegri kaupkröfu eða samkvæmt virðisaðferð, þar sem breytur byggja á markaðsupplýsingum, ýmist beint eða óbeint og á mati stjórnenda. Vegna umfangs og mikilvægis fjárfestinga og að hluti þeirra er færður á virðismati sem byggir meðal annars á mati stjórnenda þá er tilvist og mat þeirra lykilþáttur í endurskoðuninni.</p>	<p>Endurskoðunaraðgerðir okkar miðuðu að því að staðfesta eignarhald sjóðsins á fjárfestingum í árslok og leggja mat á forsendur sem stjórnendur nota við útreikning á verðmæti þeirra. Í þeirri vinnu fólst meðal annars:</p> <ul style="list-style-type: none">• Staðfesta tilvist og eignarhald fjárfestinga í árslok með ytri staðfestingum.• Staðfesta gengi á úrtaki skráðra verðbréfa með aðstoð gagnaveitna og upplýsingum frá sjóðstjórum.• Meta aðferðir og útreikning stjórnenda sjóðsins á óskráðum fjárfestingum.• Skýringar í ársreikningi vegna fjárfestinga voru yfirfarnar.

Áritun óháðs endurskoðanda, frh.:

Lykilþættir endurskoðunar, frh.:

<p>Mat á lífeyrisskuldbindingu tryggingadeildar Lífeyrisskuldbinding sjóðsins nam 580.038 millj. kr. í árslok 2021 (2020: 442.998 millj. kr.). Endurmetnar skuldbindingar umfram eignir tryggingadeildar sjóðsins námu 27.524 millj. kr. í árslok eða 4,7% af hreinni eign (2020: 6.432 millj. kr. eða 1,5%). Lífeyrisskuldbinding tryggingadeildar er reiknuð út af óháðum tryggingastærðfræðingi.</p> <p>Vegna mikilvægis tryggingafræðilegrar stöðu fyrir tryggingadeild sjóðsins er útreikningur á lífeyrisskuldbindingu lykilatriði í endurskoðuninni.</p> <p>Vísað er í yfirlit yfir tryggingafræðilega stöðu og í skýringu 14.</p>	<p>Endurskoðunaraðgerðir okkar miðuðu að því að leggja mat á þær forsendur sem tryggingastærðfræðingur notar við mat á lífeyrisskuldbindingu. Í þeirri vinnu fólst meðal annars:</p> <ul style="list-style-type: none">• Við lögðum mat á óhæði og hæfni tryggingastærðfræðings.• Verklag við útreikninga var yfirfarið.• Við unnum greiningaraðgerðir á breytingu lífeyrisskuldbindingar á árinu með því að setja fram væntingar um breytingu ársins og bera saman við niðurstöðu tryggingastærðfræðings.• Við yfirförum yfirlit um tryggingafræðilega stöðu og skýringu 14 í ársreikningi og staðfestum að framsetning væri í samræmi við reglur.
--	--

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og glöggri framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og fyrir því innra eftirliti sem þau telja nauðsynlegt til að gera þeim kleift að setja fram ársreikning sem er án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að leggja mat á rekstrarhæfi sjóðsins og upplýsa, eftir því sem við á, um þætti er varða rekstrarhæfi og miða grundvöll reikningsskilanna við áframhaldandi rekstrarhæfi, nema þau ætli annað hvort að leysa sjóðinn upp eða hætta starfsemi hans, eða hafa engan annan raunhæfan kost en að gera það.

Stjórn og framkvæmdastjóri skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar eru að öðlast hæfilega vissu um hvort ársreikningurinn í heild sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, og að gefa út áritun endurskoðanda sem inniheldur álit okkar. Í hæfilegri vissu felst áreiðanleiki en ekki trygging fyrir því að endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni alltaf leiða í ljós verulega annmarka ef þeir eru fyrir hendi. Annmarkar geta komið fram vegna sviksemi eða mistaka og eru taldir verulegir ef þeir einir og sér eða samanlagt gætu haft áhrif á efnahagslegar ákvarðanir sem notendur ársreikningsins taka á grundvelli hans.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla beitum við ávallt faglegri dómgreind og viðhöfum faglega gagnrýni. Að auki:

- Greinum við og metum hættu á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, skipuleggjum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, fölsun, að einhverju sé viljandi sleppt, villandi framsetningu eða að farið sé framhjá innra eftirliti.
- Öflum við skilnings á innra eftirliti, sem varðar endurskoðunina, til að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- Metum við hvort reikningsskilaaðferðir og reikningshaldslegt mat stjórnenda og tengdar skýringar séu viðeigandi.

Áritun óháðs endurskoðanda, frh.:

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins, frh.:

- Ályktum við um hvort notkun stjórnar og framkvæmdastjóra á forsendu reikningsskilanna um rekstrarhæfi sé viðeigandi og metum, á grundvelli endurskoðunarinnar, hvort aðstæður séu til staðar sem valdið gætu verulegum vafa um rekstrarhæfi sjóðsins. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur, í áritun okkar, að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins eða, ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi, að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Samt sem áður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni gert sjóðinn órekstrarhæfan.
- Metum við framsetningu, uppbyggingu og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum, og hvort ársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningar endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp kunna að koma í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti.

Við lýsum því einnig yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur siðareglna um óhæði og upplýsum um tengsl eða önnur atriði sem gætu mögulega talist hafa áhrif á óhæði okkar og þegar við á, til hvaða varnaraðgerða við höfum gripið.

Af þeim atriðum sem við höfum upplýst stjórn og endurskoðunarnefnd um, leggjum við mat á hvaða þættir höfðu mesta þýðingu við endurskoðun ársreikningsins og eru því lykilþættir endurskoðunarinnar. Við lýsum þessum þáttum í áritun okkar nema lög og reglur útiloki að upplýst sé um þá eða, við einstakar mjög sjaldgæfar kringumstæður, þegar við metum að ekki skuli upplýsa um lykilþátt þar sem neikvæðar afleiðingar þess eru taldar vega þyngra en almennir hagsmunir af birtingu slíkra upplýsinga.

Staðfesting vegna annarra ákvæða laga

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104 gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við samkvæmt okkar bestu vitund að í skýrslu stjórnar sem fylgir þessum ársreikningi eru veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

Hrafnhildur Helgadóttir, endurskoðandi, ber ábyrgð á endurskoðun ársreikningsins og þessari áritun.

Reykjavík, 30. mars 2022
KPMG ehf.

Áritun tryggingastærðfræðings

Til stjórnar og sjóðfélaga Stapa lífeyrissjóðs

Undirritaður hefur metið lífeyrisskuldbindingar Stapa lífeyrissjóðs í árslok 2021. Matið er framkvæmt í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 391/1998 um tryggingafræðilegar athuganir á lífeyrissjóðum og forsendum fyrir þeim og leiðbeinandi reglur Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um tryggingafræðilegt mat á stöðu lífeyrissjóða.

Notast er við reiknilíkan Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um lækun aldursbundinnar dánartíðni, sem fjármálaráðuneyti hefur auglýst sem hluta af staðalforsendum við tryggingafræðilegar athuganir. Miðað er við 3,5% vexti p.a. umfram hækkun verðlags. Við mat á örorkulíkum er byggt á meðaltals örorkulíkum íslenskra lífeyrissjóða miðað við reynslu árunna 2011-2016 aðlagð að reynslu Stapa lífeyrissjóðs. Þannig er notast við 40% álag hjá körlum og ekkert álag hjá konum.

Yfirlit yfir helstu niðurstöður matsins er að finna í yfirliti um tryggingafræðilega stöðu sem og í skýringu nr. 14.

Skuldbindingar sjóðsins eru reiknaðar á grundvelli upplýsinga úr iðgjalda- og lífeyrisbókhaldi sjóðsins um áunnin réttindi virkra og óvirkra sjóðfélaga skipt eftir aldri þeirra og lífeyrisgreiðslur til einstakra sjóðfélaga í árslok 2021. Miðað er við réttindaákvæði í samþykktum sjóðsins.

Í matinu eru reiknaðar út áfallnar skuldbindingar vegna þeirra sjóðfélaga, sem þegar eiga réttindi í sjóðnum og áætlaðar framtíðarskuldbindingar vegna þeirra iðgjalda, sem ætla má að virkir sjóðfélagar greiði til sjóðsins þar til þeir hefja töku lífeyris. Þessi áætluðu framtíðariðgjöld svo og áætlaður rekstrarkostnaður og fjármagnsgjöld í framtíðinni eru núvirt miðað við árslok 2021, með sama hætti og skuldbindingar. Þá er í matinu tekið tillit til endurmats á skuldabréfaeign sjóðsins, en hún hefur verið núvirt miðað við sömu ávöxtunarkröfu og skuldbindingarnar eða 3,5%.

Niðurstaða athugunarinnar er sú að skuldbindingar Stapa lífeyrissjóðs eru 4,7% umfram eignir að meðtöldu verðmæti framtíðariðgjalda í hlutfalli af skuldbindingum.

Reykjavík, 30. mars 2022

Bjarni Guðmundsson
tryggingastærðfræðingur

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Starfsemi sjóðsins

Stapi lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og hefur starfsleyfi frá Fjármálaráðuneytinu í samræmi við 52. gr. þeirra laga. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins. Sjóðurinn skiptist í þrjár deildir: tryggingadeild, séreignardeild og tilgreinda séreignardeild.

Helstu upplýsingar um rekstur og þróun

Ávöxtun eigna sjóðsins árið 2021 var sú besta í sögu sjóðsins í núverandi mynd eða sem nemur tæplega 13% raunávöxtun. Góða ávöxtun sjóðsins má einna helst rekja til mikilla hækkana á innlendum og erlendum hlutabréfum. Ávöxtun af innlendum ríkisskuldabréfum var undir væntingum, sem má rekja til hækkana Seðlabankans á stýrivöxtum þegar líða fór á árið og væntingum markaðsaðila um frekari hækkanir til að reyna að halda aftur af verðbólgu. Önnur skuldabréf skiluðu ávöxtun í takt við væntingar. Ávöxtunarmarkmið sjóðsins er 3,5% raunávöxtun en meðalraunávöxtun undanfarinna 10 ára nemur 5,7%.

Stjórn gerir ráð fyrir að starfsemi sjóðsins verði með svipuðu sniði á næstu árum. Áhrifa heimsfaraldurs Covid-19 gætti í daglegum rekstri sjóðsins á árinu og þurfti sjóðurinn í nokkrum tilvikum að virkja viðbragðsáætlun sína vegna sóttvarnaraðgerða. Við þær aðstæður starfar hluti starfsmanna Stapa utan starfsstöðvar og aðgengi að skrifstofum sjóðsins er takmarkað. Þannig tókst að halda daglegri starfsemi sjóðsins í fullri virkni við krefjandi aðstæður. Takmarkanir vegna sóttvarnaraðgerða hafa nú verið felldar úr gildi og gerir stjórn ekki ráð fyrir að áhrifa heimsfaraldursins gæti á daglegan rekstur sjóðsins á komandi ári.

Sjóðfélagar og iðgjöld

Á árinu 2021 greiddu 20.834 sjóðfélagar hjá 3.526 launagreiðendum iðgjöld til tryggingadeildar sjóðsins. Iðgjöld ársins námu alls 14.323 millj. kr. Iðgjöld til tryggingadeildar voru kr. 13.808 millj. kr. og hækkuðu um 10,7% frá fyrra ár en iðgjöld til séreignardeildar hækkuðu um 13,2% milli ára og voru 378 millj. kr. Þá námu iðgjöld tilgreindrar séreignardeildar 137 m.kr. á árinu. Fjöldi virkra sjóðfélaga sem að jafnaði greiða iðgjöld til sjóðsins með reglubundnum hætti í mánuði hverjum voru 14.970 hjá tryggingadeild, 821 hjá séreignardeild og 396 hjá tilgreindri séreignardeild.

Lífeyrisréttindi

Órskurðuð réttindi í réttindakerfi Stapa þróast að mestu í takti við breytingu á eignavísitölu sjóðsins. Því munu breytingar á eignaverði hafa minni áhrif á getu sjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar en ella. Mat á skuldbindingum sjóðsins byggir á spá um lífslíkur sjóðfélaga, sem felur í sér mikla óvissu. Meðalævilengd Íslendinga hefur verið að lengjast og er óvarlegt annað en að búast við að sú þróun haldi áfram á komandi árum. Miðað við óbreyttan lífeyrisaldur og -réttindi hefði slík þróun neikvæð áhrif á getu sjóðsins til að standa undir skuldbindingum sínum til lengri tíma þar sem sjóðfélagar njóta við þær aðstæður að jafnaði greiðslna í lengri tíma en útreikningar gerðu ráð fyrir. Því er nauðsynlegt að réttindakerfi sjóðsins byggi á uppfærðum og framsýnum lýðfræðilegum forsendum.

Í samræmi við þessi sjónarmið eru skuldbindingar sjóðsins í árslok 2021 reiknaðar miðað við lækkandi dánartíðni sjóðfélaga í samræmi við reiknilíkan Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga sem Fjármálaráðuneytið hefur nú staðfest. Lækkandi dánartíðni hefur að óbreyttu verulega neikvæð áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins eins og ársreikningurinn ber með sér. Stjórn sjóðsins vinnur nú að útfærslu mótvægisáðgerða sem koma á ný jafnvægi í tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

Lífeyrisgreiðslur

Heildarlífeyrisgreiðslur tryggingadeildar sjóðsins á árinu námu 7.913 millj. kr. og hækkuðu um 10,8% frá fyrra ári. Eftirlaunagreiðslur námu 5.704 millj. kr. örorkulífeyrir nam 1.880 millj. kr., makalífeyrir nam 281 millj. kr. og barnalífeyrir 48 millj. kr. Þá námu lífeyrisgreiðslur úr séreignardeild 285 millj. kr. og í tilgreindri séreignardeild 7 millj. kr. Lífeyrisþegar í árslok voru 11.588 í tryggingadeild.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra, frh.:

Rekstrarkostnaður

Rekstrarkostnaður sjóðsins á árinu 2021 var 505 millj. kr. Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum var 0,1%. Stöðugildi á árinu voru 20,0 og námu launagreiðslur 256 millj. kr.

Ávöxtun og eignir

Hrein eign tryggingadeildar til greiðslu lífeyris nam 348.662 millj. kr. og hækkaði um 20,9% frá fyrra ári. Nafnávöxtun deildarinnar var jákvæð um 18,5% en raunávöxtun nam 12,8%. Hrein eign séreignardeildar var 8.420 millj. kr. og hækkaði um 16,9% frá fyrra ári. Séreignardeildin býður upp þrjú ávöxtunarsöfn, Innlána safnið, Varfærna safnið og Áræðna safnið og nam hrein raunávöxtun safnanna -4,8%, 9,4% og 13,3% á árinu. Hrein eign tilgreindrar séreignardeildar nam 472 m.kr. í lok árs.

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg úttekt hefur verið gerð á stöðu tryggingadeildar sjóðsins í árslok 2021. Tryggingafræðileg afkoma ársins var neikvæð um 33.956 millj. kr. og var tryggingafræðileg staða sjóðsins neikvæð í árslok um 27.524 millj. kr. eða 4,7% af skuldbindingum sjóðsins.

Neikvæða tryggingafræðilega afkomu sjóðsins má tekja til upptöku nýs spálíkans í staðalforsendur tryggingafræðilegrar úttektar íslenskra lífeyrissjóða. Nýtt spálíkan tekur mið af þróun undanfarinna áratuga sem gefur til kynna að lífslíkur haldi áfram að aukast um ókomna tíð. Eldri tryggingafræðilegar úttektir hafa byggt á staðalforsendum sem taka einungis mið af reynslutölum úr fortíðinni sem gera ekki ráð fyrir að þróun undanfarinna áratuga um hækkingu lífaldurs haldi áfram. Með upptöku nýrra staðalforsendna hækka skuldbindingar sjóðsins um 55.546 millj. kr. eða sem nemur 11%. Góð ávöxtun sjóðsins undanfarin ár gerir hann vel í stakk búinn til að takast á við framangreindar breytingar. Stjórn sjóðsins hefur nú til skoðunar tillögur að samþykktarþrengingum sem aðlaga réttindakerfi sjóðsins að breyttum lýðfræðilegum forsendum og hafa það að markmiði að ná jafnvægi milli eigna og framtíðarskuldbindinga sjóðsins.

Stjórnarhættir

Góðir stjórnarhættir eru að mati Stapa lífeyrissjóðs forsenda þess að starfsemi sjóðsins sé árangursrík og að sjóðurinn nái markmiðum sínum. Með góðum stjórnarháttum vill sjóðurinn leggja grunn að vönduðum og faglegum vinnubrögðum og góðum og uppbyggilegum samskiptum við sjóðfélaga og launagreiðendur sem greiða iðgjöld til sjóðsins. Þannig er stuðlað að trausti í samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur, viðskiptamenn og aðra þá sem samskipti eiga við sjóðinn. Hluti af góðum stjórnarháttum er að stefna að því að þjónusta sjóðsins sé ávallt til fyrirmyndar, hann ráði yfir öflugri upplýsingatækni og stuðli að gagnsæi í starfsemi sinni með því að veita góðar og áreiðanlegar upplýsingar.

Við mótnun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja. Stjórn sjóðsins hefur einnig sett sér starfsreglur í samræmi við 51. gr. reglna um ásræikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015. Vísað er í viðauka með ásræikningi varðandi stjórnarháttayfirlýsingu sjóðsins.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf

Stapi lífeyrissjóður telst til eininga tengdum almannahagsmunum, sbr. lög nr. 3/2006 um ásræikninga og getur því í yfirliti með skýrslu stjórnar upplýsinga sem nauðsynlegar eru til að leggja mat á þróun, umfang, stöðu og áhrif sjóðsins í tengslum við umhverfis-, félags- og starfsmannamál í samræmi við gr. 66. d sömu laga. Jafnframt er gert grein fyrir stefnu sjóðsins í mannréttindamálum og hvernig félagið spornar við spillingar- og mútumálum. Vísað er í viðauka með ásræikningi þessum.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra, frh.:

Atburðir eftir lok reikningsárs

Töluverðar lækkanir áttu sér stað á eignum í eignasafni sjóðsins á fyrstu mánuðum ársins 2022. Má rekja lækkanirnar til innrásar Rússa í Úkraínu, en einnig vaxandi verðbólgu á heimsvísu og vaxtahækkunum seðlabanka hér heima og erlendis. Óbeinn eignarhlutur Stapa í félögum í Úkraínu og Rússlandi gegnum nýmarkaðssjóði nam aðeins um 0,2% af heildareignum þegar að stríðsátökin brutust út. Áhrifin á eignasafn Stapa urðu hins vegar töluverð vegna hækkandi áhættuálags á alþjóðlegum verðbréfamörkuðum. Þannig nam lækkun eignasafnsins þegar mest lét um miðjan febrúar um 4% að nafnvirði. Í lok mars hafði lækkunin að einhverju leyti gengið til baka þegar lækkunin mældist ríflega 1% að nafnvirði. Stjórn sjóðsins býst við áframhaldandi sveiflum á ávöxtun eigna sjóðsins af framangreindum ástæðum en telur núverandi stöðu ekki ógna getu sjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar til lengri tíma.

Stjórn og framkvæmdastjóri Stapa lífeyrissjóðs staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2021 með undirritun sinni.

Akureyri, 30. mars 2022

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2021

	Skýr.	2021	2020
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		3.880.232	3.488.742
Iðgjöld launagreiðenda		10.442.739	9.426.520
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(138.621)	(123.709)
		<u>14.184.350</u>	<u>12.791.553</u>
Sérstök aukaframlög	3	526.553	599.054
		<u>14.710.903</u>	<u>13.390.607</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	4	8.204.765	7.417.696
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		85.803	77.389
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	5	4.939	6.458
Eftirlaun frá Tryggingastofnun		(914)	(948)
		<u>8.294.592</u>	<u>7.500.595</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	6	47.475.521	25.379.933
Hreinar tekjur af skuldabréfum	7	8.224.236	8.532.477
Hreinar tekjur af afleiðusamningum		20.800	45.200
Hreinar tekjur af fjárfestingum í íbúðarhúsnæði		(442)	(887)
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		27.700	32.669
Vaxtatekjur af handbæru fé		(9.308)	400.711
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		18.648	41.100
Ýmsar fjárfestingartekjur		87.958	6.692
Fjárfestingargjöld	8	(71.434)	(128.293)
		<u>55.773.679</u>	<u>34.309.601</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	9	504.570	464.735
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign í ársbyrjun		61.685.419	39.734.878
		<u>295.868.112</u>	<u>256.133.222</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u><u>357.553.530</u></u>	<u><u>295.868.101</u></u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2021

	Skýr.	2021	2020
Eignir			
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10	208.297.340	158.534.455
Skuldabréf	11	141.779.186	131.251.378
Afleiðusamningar		24.400	45.200
Bundnar bankainnstæður		310.968	496.344
		<u>350.411.894</u>	<u>290.327.377</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		1.320.679	1.352.585
Aðrar kröfur		49.720	65.359
		<u>1.370.399</u>	<u>1.417.944</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	13	273.888	282.614
Handbært fé		<u>5.601.519</u>	<u>3.967.420</u>
Eignir samtals		<u>357.657.700</u>	<u>295.995.354</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir			
Aðrar skuldir		104.171	127.255
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>357.553.530</u>	<u>295.868.101</u>
Skuldbindingar utan efnahags	15		

Yfirlit um sjóðstreymi ársins 2021

	2021	2020
Inngreiðslur		
Iðgjöld	14.742.653	13.389.697
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	27.261	70.604
Aðrar inngreiðslur	224	60.939
	<u>14.770.138</u>	<u>13.521.240</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	8.294.592	7.500.595
Rekstrarkostnaður	495.845	456.251
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	0	1.213
Aðrar útgreiðslur	78.936	414.818
	<u>8.869.373</u>	<u>8.372.878</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>5.900.764</u>	<u>5.148.363</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	777.031	349.143
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(28.836.745)	(45.357.446)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	25.968.824	33.557.031
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	13.745.837	12.938.420
Keypt skuldabréf	(19.323.438)	(32.082.403)
Seld skuldabréf	3.207.112	24.243.674
Endurgreidd bundin innlán	213.078	343.185
Gjöld vegna reksturs íbúðarhúsnæðis	(442)	(887)
	<u>(4.248.744)</u>	<u>(6.009.282)</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	<u>1.652.020</u>	<u>(860.919)</u>
Gengismunur af handbæru fé	<u>(17.920)</u>	<u>371.207</u>
Handbært fé í ársbyrjun	<u>3.967.420</u>	<u>4.457.132</u>
Handbært fé í lok árs	<u><u>5.601.519</u></u>	<u><u>3.967.420</u></u>

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2021

Tryggingadeild

	Skýr.	2021	2020
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		3.655.751	3.287.293
Iðgjöld launagreiðenda		10.151.864	9.180.894
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(15.574)	(13.699)
		<u>13.792.041</u>	<u>12.454.488</u>
Sérstök aukaframlög	3	526.553	599.054
		<u>14.318.593</u>	<u>13.053.541</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	4	7.912.919	7.140.064
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		85.803	77.389
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	5	4.939	6.458
Eftirlaun frá Tryggingastofnun		(914)	(948)
		<u>8.002.747</u>	<u>7.222.963</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	6	46.342.390	24.702.586
Hreinar tekjur af skuldabréfum	7	8.050.690	8.344.494
Hreinar tekjur af afleiðusamningum		20.800	45.200
Hreinar tekjur af fjárfestingum í íbúðarhúsnæði		(442)	(887)
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		27.700	32.669
Vaxtatekjur af handbæru fé		(10.116)	381.554
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		18.465	40.520
Ýmsar fjárfestingartekjur		87.958	6.692
Fjárfestingargjöld	8	(71.765)	(128.349)
		<u>54.465.680</u>	<u>33.424.479</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	9	465.009	430.356
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		60.316.518	38.824.702
Hrein eign í ársbyrjun		288.345.207	249.520.505
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u><u>348.661.724</u></u>	<u><u>288.345.207</u></u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2021

Tryggingadeild

	Skýr.	2021	2020
Eignir			
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10	203.504.540	154.569.550
Skuldabréf	11	138.199.842	128.347.714
Afleiðusamningar		24.400	45.200
Bundnar bankainnstæður		310.968	496.344
		<u>342.039.750</u>	<u>283.458.808</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		1.261.384	1.286.509
Aðrar kröfur		48.893	65.370
		<u>1.310.276</u>	<u>1.351.878</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	13	<u>273.888</u>	<u>282.614</u>
Handbært fé		<u>5.131.919</u>	<u>3.318.278</u>
Eignir samtals		<u>348.755.834</u>	<u>288.411.578</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir			
Aðrar skuldir		<u>94.109</u>	<u>66.372</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>348.661.724</u>	<u>288.345.207</u>
Skuldbindingar utan efnahags	15		

Yfirlit um sjóðstreymi ársins 2021

Tryggingadeild

	Skýr.	2021	2020
Inngreiðslur			
Iðgjöld		14.343.718	13.072.652
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		26.369	50.867
		<u>14.370.088</u>	<u>13.123.519</u>
Útgreiðslur			
Lífeyrir		8.002.747	7.222.963
Rekstrarkostnaður		456.283	421.884
Fjárfesting í rekstrarfjármunum		0	1.213
Aðrar útgreiðslur		27.550	414.818
		<u>8.486.580</u>	<u>8.060.878</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		<u>5.883.508</u>	<u>5.062.641</u>
Fjárfestingarhreyfingar			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		757.007	336.326
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(28.267.828)	(44.320.263)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		25.114.693	32.486.578
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		13.530.192	12.775.444
Keypt skuldabréf		(18.557.969)	(31.284.692)
Seld skuldabréf		3.159.423	23.672.415
Endurgreidd bundin innlán		213.078	343.185
Gjöld vegna reksturs íbúðarhúsnæðis		(442)	(887)
		<u>(4.051.846)</u>	<u>(5.991.894)</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		1.831.662	(929.253)
Gengismunur af handbæru fé		(18.021)	371.207
Handbært fé í ársbyrjun		3.318.278	3.876.324
Handbært fé í lok árs		<u>5.131.919</u>	<u>3.318.278</u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu 31.12 2021

Tryggingafræðileg staða 2021

Eignir	Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	348.661.724	0	348.661.724
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa.....	(19.111.360)	0	(19.111.360)
Núvirði framtíðariðgjalda.....	0	222.963.584	222.963.584
Eignir samtals.....	329.550.364	222.963.584	552.513.948
Skuldbindingar			
Eftirlaun.....	279.060.315	195.234.963	474.295.278
Örorkulífeyrir.....	39.042.924	37.528.428	76.571.352
Makalífeyrir.....	10.438.884	5.541.879	15.980.763
Barnalífeyrir.....	212.915	2.033.043	2.245.958
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar.....	4.542.786	6.401.974	10.944.760
Skuldbindingar samtals.....	333.297.825	246.740.286	580.038.111
Skuldbindingar umfram eignir.....	(3.747.461)	(23.776.702)	(27.524.163)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok.....	-1,12%	-9,64%	-4,75%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun.....	1,08%	1,97%	1,45%

Tryggingafræðileg staða 2020

Eignir	Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	288.345.194	0	288.345.194
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa.....	(17.953.139)	0	(17.953.139)
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa.....	(6.769.656)	0	(6.769.656)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar.....	(4.079.484)	(6.071.630)	(10.151.114)
Núvirði framtíðariðgjalda.....	0	195.959.258	195.959.258
Eignir samtals.....	259.542.915	189.887.628	449.430.543
Skuldbindingar			
Eftirlaun.....	213.080.257	145.668.679	358.748.936
Örorkulífeyrir.....	32.958.395	32.388.813	65.347.207
Makalífeyrir.....	10.547.002	6.662.385	17.209.387
Barnalífeyrir.....	195.766	1.497.117	1.692.882
Skuldbindingar samtals.....	256.781.419	186.216.993	442.998.413
Eignir umfram skuldbindingar.....	2.761.496	3.670.635	6.432.131
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok.....	1,08%	1,97%	1,45%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun.....	-0,07%	-0,78%	-0,39%

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2021

Séreignardeild

	Skýr.	2021	2020
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		224.481	201.449
Iðgjöld launagreiðenda		153.476	132.487
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(97.941)	(96.822)
		<u>280.016</u>	<u>237.114</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	4	<u>284.851</u>	<u>276.004</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	6	1.092.018	652.880
Hreinar tekjur af skuldabréfum	7	164.923	181.553
Vaxtatekjur af handbæru fé		912	19.116
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		108	449
Fjárfestingargjöld	8	107	15
		<u>1.258.068</u>	<u>854.013</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	9	<u>37.688</u>	<u>33.223</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign í ársbyrjun		1.215.546	781.901
		7.204.273	6.422.372
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u><u>8.419.819</u></u>	<u><u>7.204.273</u></u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2021

Séreignardeild

Eignir	Skýr.	2021	2020
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10	4.528.771	3.845.428
Skuldabréf	11	3.405.535	2.725.761
		<u>7.934.306</u>	<u>6.571.189</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		34.586	49.313
Aðrar kröfur		671	0
		<u>35.257</u>	<u>49.313</u>
Handbært fé		<u>460.317</u>	<u>644.654</u>
Eignir samtals		<u>8.429.880</u>	<u>7.265.157</u>
Skuldir			
Aðrar skuldir		<u>10.061</u>	<u>60.883</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>8.419.819</u>	<u>7.204.273</u>

Yfirlit um sjóðstreymi ársins 2021

Séreignardeild

	Skýr.	2021	2020
Inngreiðslur			
Iðgjöld		294.743	217.495
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		920	19.565
Aðrar inngreiðslur		0	60.899
		<u>295.663</u>	<u>297.959</u>
Útgreiðslur			
Lífeyrir		284.851	276.004
Rekstrarkostnaður		37.688	33.223
Aðrar útgreiðslur		51.386	0
		<u>373.925</u>	<u>309.226</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		<u>(78.262)</u>	<u>(11.267)</u>
Fjárfestingarhreyfingar			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		19.577	12.675
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(363.295)	(988.237)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		752.392	1.060.452
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		187.994	153.479
Keypt skuldabréf		(740.277)	(726.442)
Seld skuldabréf		37.433	571.259
		<u>(106.176)</u>	<u>83.186</u>
(Lækkun), hækkun á handbæru fé		<u>(184.438)</u>	<u>71.919</u>
Gengismunur af handbæru fé		<u>100</u>	<u>0</u>
Handbært fé í ársbyrjun		<u>644.654</u>	<u>572.736</u>
Handbært fé í lok árs		<u><u>460.317</u></u>	<u><u>644.654</u></u>

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2021

Tilgreind séreignardeild

	Skýr.	2021	2020
Iðgjöld			
Iðgjöld launagreiðenda		137.399	113.139
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(25.106)	(13.188)
		<u>112.293</u>	<u>99.951</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	4	<u>6.994</u>	<u>1.628</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	6	41.113	24.467
Hreinar tekjur af skuldabréfum	7	8.623	6.430
Vaxtatekjur af handbæru fé		(104)	40
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		75	131
Fjárfestingargjöld	8	<u>224</u>	<u>40</u>
		<u>49.930</u>	<u>31.108</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	9	<u>1.874</u>	<u>1.145</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		153.355	128.286
Hrein eign í ársbyrjun		318.631	190.345
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u><u>471.986</u></u>	<u><u>318.631</u></u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2021

Tilgreind séreignardeild

	Skýr.	2021	2020
Eignir			
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10	264.028	119.478
Skuldabréf	11	173.810	177.902
		<u>437.838</u>	<u>297.380</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		24.709	16.763
Aðrar kröfur		156	0
		<u>24.865</u>	<u>16.763</u>
Handbært fé		<u>9.284</u>	<u>4.488</u>
Eignir samtals		<u>471.986</u>	<u>318.631</u>
Skuldir samtals		<u>0</u>	<u>0</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>471.986</u>	<u>318.631</u>

Yfirlit um sjóðstreymi ársins 2021

Tilgreind séreignardeild

	Skýr.	2021	2020
Inngreiðslur			
Iðgjöld		104.192	99.550
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		(29)	171
Aðrar inngreiðslur		224	40
		<u>104.386</u>	<u>99.762</u>
Útgreiðslur			
Lífeyrir		6.994	1.628
Rekstrarkostnaður		1.874	1.145
		<u>8.868</u>	<u>2.773</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		<u>95.518</u>	<u>96.989</u>
Fjárfestingarhreyfingar			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		447	142
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(205.622)	(48.946)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		101.738	10.001
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		27.651	9.498
Keypt skuldabréf		(25.191)	(71.269)
Seld skuldabréf		10.255	0
		<u>(90.722)</u>	<u>(100.574)</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		<u>4.796</u>	<u>(3.585)</u>
Handbært fé í ársbyrjun		<u>4.488</u>	<u>8.072</u>
Handbært fé í lok árs		<u><u>9.284</u></u>	<u><u>4.488</u></u>

1. Starfsemi

Hlutverk Stapa lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt ákvæðum í samþykktum sjóðsins. Sjóðurinn er lífeyrissjóður fyrir launafólk sem á aðild að almennum stéttarfélögum á Norður- og Austurlandi og nær starfsvæði sjóðsins frá Hrótafirði í vestri að Hornafirði í austri.

Sjóðurinn starfar samkvæmt samþykktum sem staðfestar eru af fjármálaráðuneytinu í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

2. Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Í undantekningar tilfellum er vikið frá framsetningarformi samkvæmt viðauka 1 í reglunum, þegar fjárhæðir undirliða teljast óverulegar og eru þær þá felldar inn í aðra undirliði. Ársreikningurinn er gerður í íslenskum krónum.

Eftirfarandi er samantekt á helstu reikningsskilaaðferðum sjóðsins.

Gjaldmiðlar og vísitölur

Eignir og skuldir sem bundnar eru vísitölu eða gengi erlendra gjaldmiðla eru færðar upp miðað við verðlag eða gengi í árslok. Viðskipti í erlendum gjaldmiðlum eru færð á gildandi gengi þess dags sem viðskiptin fara fram. Peningalegar eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru færðar miðað við gengi í árslok. Gengi Seðlabanka Íslands greinist þannig:

	Meðalgengi ársins		Árslokagengi	
	2021	2020	31.12.2021	31.12.2020
Evra (EUR).....	150,19	154,52	147,60	156,10
Bandaríkjadalur (USD).....	127,05	135,27	130,38	127,21
Sterlingspund (GBP).....	174,71	173,59	175,73	173,55
Sænsk króna (SEK).....	14,80	14,75	14,39	15,57
Norsk króna (NOK).....	14,78	14,42	14,77	14,93
Dönsk króna (DKK).....	20,20	20,73	19,85	20,98

Fjárhæðir

Fjárhæðir í reikningunum eru sýndar í þúsundum króna.

Áhættustjórnun

Lífeyrissjóðurinn hefur sett sér áhættustefnu, þar sem áhætta er skilgreind og helstu áhættuþáttum í starfsemi sjóðsins er lýst og hvernig stýringu á þeim er háttáð. Sjóðurinn hefur ekki gert afleiðusamninga í þeim tilgangi að verja áhættu í starfsemi hans, hvorki fjárhagslega áhættu eða lýðfræðilega. Stapi tók þátt í hlutafjárútbóði Icelandair Group á árinu og eignaðist þá áskriftarréttindi að hlutafé í félaginu samhliða kaupum á hlutafé. Áskriftarréttindin eru skráð í kauphöll á Íslandi og eru bókfærð á markaðsvirði.

Áhættureikningsskilum eru ekki beitt og afleiðuviðskipti ekki stunduð, önnur en þau sem greinir frá hér að ofan. Engir framvirkir gjaldveirisskiptasamningar, valréttir né aðrir afleiðusamningar eru gerðir.

Gangvirðismat

Þessi skýring veitir upplýsingar um hvernig sjóðurinn ákvarðar gangvirði hinna ýmsu fjáreigna sinna.

Matsaðferðunum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsendna sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis fjármálagerna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: gangvirðismatið byggir á uppgefnu verði á virkum markaði.

Stig 2: gangvirðismatið byggir ekki á uppgefnu verði á virkum markaði (stig 1) heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina, annað hvort beint (t.d. nýlegt viðskiptaverð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum fjármálagerna með sambærilegan líftíma á virkum markaði), eða öðrum mikilvægum markaðsupplýsingum s.s. gengi frá rekstraraðila sjóðs, innra virði félags eða verðmati viðurkennds matsaðila.

Stig 3: gangvirðismatið byggir á kostnaðarverði eða lægra verði hafi sjóðurinn upplýsingar sem benda til þess eða á afskrifuðu kostnaðarvirði þar sem tekið er tillit til kaupávöxtunarkröfu, áfallinna vaxta, verðbóta og gengisbreytinga gjaldmiðla eftir því sem við á.

2. Grundvöllur reikningsskilanna (framhald)

Skráning iðgjalda

Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilgreinum sem berast sjóðnum. Iðgjöld eru flokkuð eftir því hvort þau eru greidd af sjóðfélögum sjálfum eða eru mótframlag launagreiðanda. Jafnframt eru ógreidd iðgjöld áætluð í lok árs og er áætlunin byggð á skilum iðgjalda á undanförunum árum. Ógreidd iðgjöld í lok árs eru eignfærð í efnahagsreikningi sem kröfur á launagreiðendur.

Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði er greitt til jöfnunar á örorkubyrði á milli lífeyrissjóða og færast sem sérstök aukaframlög meðal iðgjalda.

Lífeyrir

Undir lífeyri falla greiðslur sjóðsins til sjóðfélaga og skiptast þær í eftirlaun, makalífeyri, örorkulífeyri og barnalífeyri en á móti eru þar greiðslur frá Umsjónarnefni eftirlauna. Annar kostnaður sem færður er með lífeyriskostnaði er framlag í Virk starfsendurhæfingarsjóð og beinn kostnaður sem fellur til vegna örorkulífeyrisúrskurða.

Fjárfestingar

Fjárfestingar sjóðsins skiptast í eignarhluta í félögum og sjóðum, skuldabréf, bundnar bankainnstæður, afleiður og aðrar fjárfestingar. Skilgreiningar á framangreindri flokkun ásamt matsaðferðum sem beitt er við hvern lið fjárfestinga eru eftirfarandi:

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru framseljanleg verðbréf svo sem hlutabréf, hlutdeildarskírteini og önnur slík verðbréf og eru þau metin á gangvirði. Gangvirðismatið er þrepaskipt sbr. upplýsingar hér að framan.

Skuldabréf eru framseljanleg skuldabréf og önnur skuldabréf sem gefin eru út af lánastofnunum, opinberum aðilum eða öðrum félögum. Hér er átt við bréf sem t.d. eru bundin við vísitölu eða gengi gjaldmiðla hvort sem vextir eru fastir eða hafa tiltekna vaxtaviðmiðun. Skuldabréf eru færð á gangvirði í árslok nema ef um er að ræða skuldabréf sem haldið er til gjalddaga og útlán til sjóðfélaga, slík skuldabréf eru færð á upphaflegri kaupkröfu í efnahagsreikningi. Sjóðurinn hefur ekki flokkað nein skuldabréf með þeim hætti að þeim skuli haldið til gjalddaga. Gangvirðismat er þrepaskipt sbr. upplýsingar hér að framan.

Afleiðusamnings eign sjóðsins er tengd hlutafjárútbóði Icelandair Group hf. þar sem sjóðurinn eignaðist áskriftarréttindi að hlutum í félaginu samhliða þátttöku í útbóðinu. Áskriftarréttindin veita sjóðnum heimild til að kaupa 20 millj. hluti á genginu 1,22 í febrúar 2022 og 20 millj. hluti á genginu 1,30 í ágúst 2022. Eign sjóðsins er metin á markaðsvirði en áskriftarréttindin eru skráð á Aðallista Nasdaq Iceland.

Bundnar bankainnstæður eru innlán í bönkum og sparisjóðum sem bundin eru til lengri tíma en 3 mánaða.

Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á afskrifuðu kostnaðarverði.

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði miðað við eignarhaldstíma að teknu tilliti til væntanlegs hrakvirðis.

3. Sérstök aukaframlög

	2021	2020
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði.....	526.553	599.054

4. Heildarfjárhæð lífeyris

Eftirlaunagreiðslur úr tryggingadeild.....	5.703.823	5.091.053
Örorkulífeyrir.....	1.880.409	1.736.216
Makalífeyrir.....	281.003	264.381
Barnalífeyrir.....	47.683	48.415
	7.912.919	7.140.064
Eftirlaunagreiðslur úr séreignardeild.....	281.774	273.999
Örorkulífeyrir.....	3.077	2.005
Eftirlaunagreiðslur úr tilgreindri séreignardeild.....	6.994	1.628
	8.204.765	7.417.696

5. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris

	2021	2020
Úrskurðarkostnaður tryggingalækna, vottorð ofl.....	4.939	6.458

6. Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Arðgreiðslur	786.682	366.320
Hagnaður af sölu eignarhluta	16.308.573	2.106.620
Breytingar á gangvirði	30.380.265	22.906.993
	<u>47.475.521</u>	<u>25.379.933</u>
Áhrif gjaldmiðla færð meðal tekna af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.650.874	5.310.202
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum sundurliðast þannig á deildir:		
Tryggingadeild	46.342.390	24.702.586
Séreignardeild	1.092.018	652.880
Tilgreind séreignardeild	41.113	24.467
Afkoma 20 stærstu fjárfestinga greinist þannig: *)		
Arion banki hf.	4.565.947	578.838
BlackRock Developed World Index Fund	4.226.224	3.358.943
BGF Global Allocation Fund Class I2 USD	325.500	178.066
Eimskipafélag Íslands hf.	2.308.687	671.229
Festi hf.	1.041.363	988.631
BlackRock Global Funds - Fixed Income Global Opportunities Fund X2 USD	199.317	525.829
Hagar hf.	528.475	1.028.340
Kvika banki hf.	1.068.104	15.824
Marel hf.	1.093.965	1.988.959
Nordea 1 - Alpha 15MA - BI EUR	436.558	429.113
Nordea 1 - Alpha 10MA "HBI" (USDHDG) Acc	392.881	112.198
Pimco Income "I"	138.013	230.670
Schroder International Selection Fund, Emerging Markets	(53.568)	1.283.395
Síminn hf.	1.340.322	1.104.297
State Street World Index Equity Fund	2.966.501	2.270.838
Storebrand Global ESG Plus B4	686.113	183.746
Síldarvinnslan hf.	1.594.040	0
Vanguard - Global Stock Index	578.391	449.829
Vontobel Fund - Global Equity	877.506	1.382.502
Warburg Pincus Private Equity XII	1.175.118	449.968
Afkoma 20 stærstu fjárfestinga alls	<u>25.489.458</u>	<u>17.231.217</u>

*) Afkoman er samanlagður söluhagnaður, arður og óinnleyst breyting á gangvirði

7. Hreinar tekjur af skuldabréfum

Tekjur flokkaðar eftir verðmatsaðferðum:	2021	2020
Skuldabréf á gangvirði - stig 1	4.465.571	6.601.010
Skuldabréf á gangvirði - stig 2	2.233.338	1.689.596
Skuldabréf á gangvirði - stig 3	1.525.327	241.871
	<u>8.224.236</u>	<u>8.532.477</u>

Áhrif gjaldmiðla færð meðal hreinna tekna af skuldabréfum 1.968 10.423

Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig á deildir:

Tryggingadeild	8.050.690	8.344.494
Séreignardeild	164.923	181.553
Tilgreind séreignardeild	8.623	6.430

2021

Hreinar tekjur greinast þannig eftir skuldabréfaflokkum:

	Gangvirðisstig		Samtals
	1 og 2	3	
Skuldabréf með ríkisábyrgð	2.675.925	0	2.675.925
Skuldabréf sveitarfélaga	867.767	0	867.767
Skuldabréf lánastofnana	1.157.176	0	1.157.176
Skuldabréf fyrirtækja	1.998.040	1.020.855	3.018.896
Veðlán sjóðfélaga	0	504.472	504.472
	<u>6.698.909</u>	<u>1.525.327</u>	<u>8.224.236</u>

2020

Hreinar tekjur greinast þannig eftir skuldabréfaflokkum:

	Gangvirðisstig		Samtals
	1 og 2	3	
Skuldabréf með ríkisábyrgð	4.584.275	0	4.584.275
Skuldabréf sveitarfélaga	692.341	0	692.341
Skuldabréf lánastofnana	1.635.458	0	1.635.458
Skuldabréf fyrirtækja	1.378.531	(281.903)	1.096.628
Veðlán sjóðfélaga	0	523.774	523.774
	<u>8.290.606</u>	<u>241.871</u>	<u>8.532.477</u>

	2021	2020
Niðurfærsla í ársbyrjun	1.621.411	545.114
Breyting á almennri niðurfærslu skuldabréfa fyrirtækja.....	(1.530.437)	1.077.215
Breyting á almennri niðurfærslu veðlána sjóðfélaga.....	(2.601)	(918)
	<u>88.373</u>	<u>1.621.411</u>

8. Fjárfestingargjöld

	2021	2020
Vörslu- og umsýslubóknun	67.109	125.049
Önnur fjárfestingargjöld	4.325	3.245
	71.434	128.293

Bein fjárfestingargjöld	Tryggingadeild	Varfærna	Áræðna	Varfærna	Samtals 2021	Samtals 2020
		safnið	safnið	tilgreinda safnið		
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	2.445	(215)	(961)	(279)	990	(6.426)
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	(24.464)	0	0	0	(24.464)	(1.619)
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	(18.267)	0	0	0	(18.267)	41.905
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.	66.039	0	0	0	66.039	28.647
Kaup- og sölubóknarir vegna verðbréfavíðskipta.....	37.285	537	1.340	186	39.348	33.138
Vörslubóknarir.....	41.688	325	743	56	42.812	38.522
Umsýslubóknarir vegna útvistunar eignastýringar.....	0	0	0	0	0	24.019
Önnur fjárfestingargjöld.....	4.325	0	0	0	4.325	3.245
Bein fjárfestingargjöld samtals.....	109.049	647	1.123	(37)	110.782	161.432

Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld

Vegna innlendra verðbréfasjóða	13.474	587	587	31	14.679	11.474
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	20.378	1.874	1.425	408	24.084	18.235
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	197.377	0	0	0	197.377	161.737
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	320.620	1.380	4.735	837	327.572	268.546
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.	792.807	0	0	0	792.807	632.711
Kaup- og sölubóknarir vegna verðbréfavíðskipta.....	0	0	0	0	0	0
Vörslubóknarir.....	0	0	0	0	0	0
Umsýslubóknarir vegna útvistunar eignastýringar.....	0	0	0	0	0	0
Önnur fjárfestingargjöld.....	0	0	0	0	0	0
Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld samtals.....	1.344.656	3.841	6.746	1.276	1.356.519	1.092.704

Fjárfestingargjöld samtals

Vegna innlendra verðbréfasjóða	13.474	587	587	31	14.679	11.474
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	22.823	1.659	464	128	25.074	11.809
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	172.913	0	0	0	172.913	160.119
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	302.353	1.380	4.735	837	309.305	310.451
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.	858.846	0	0	0	858.846	661.358
Kaup- og sölubóknarir vegna verðbréfavíðskipta.....	37.285	537	1.340	186	39.348	33.138
Vörslubóknarir.....	41.688	325	743	56	42.812	38.522
Umsýslubóknarir vegna útvistunar eignastýringar.....	0	0	0	0	0	24.019
Önnur fjárfestingargjöld.....	4.325	0	0	0	4.325	3.245
Fjárfestingargjöld samtals.....	1.453.705	4.489	7.869	1.239	1.467.301	1.254.136

Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu

Vegna innlendra verðbréfasjóða	676.681	26.438	26.438	15.674	745.230	520.234
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	1.889.398	164.971	104.010	74.812	2.233.191	1.793.726
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	13.861.724	0	0	0	13.861.724	12.023.693
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	75.741.560	348.100	1.094.189	72.877	77.256.727	64.746.564
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.	34.549.864	0	0	0	34.549.864	23.299.740

Hlutfall fjárfestingargjalda alls af meðaleign (%)

Vegna innlendra verðbréfasjóða	1,99%	2,22%	2,22%	0,20%	1,97%	2,21%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	1,21%	1,01%	0,45%	0,17%	1,12%	0,66%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	1,25%	0,00%	0,00%	0,00%	1,25%	1,34%
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	0,40%	0,40%	0,43%	1,15%	0,40%	0,48%
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.	2,49%	0,00%	0,00%	0,00%	2,49%	2,84%
Samtals af heildareignum.....	0,46%	0,21%	0,15%	0,33%	0,45%	0,46%

9. Rekstrarkostnaður

9.1 Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður:

	2021	2020
Laun og launatengd gjöld.....	314.037	287.880
Tryggingastærðfræðingur	4.190	4.249
Endurskoðun	5.789	6.729
Innri endurskoðun.....	6.037	3.882
Lögfræðikostnaður.....	6.446	10.201
Fjármálaeftirlit.....	17.893	17.952
Tölvukostnaður.....	87.408	81.042
Annar kostnaður.....	62.770	52.799
	504.570	464.735

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sundurliðast þannig á deildir:

Tryggingadeild.....	465.009	430.367
Séreignardeild.....	37.688	33.223
Tilgreind séreignardeild.....	1.874	1.145

9.2 Laun og launatengd gjöld:

Laun starfsfólks.....	238.072	218.559
Laun stjórnar og endurskoðunarnefndar.....	17.455	14.891
Launatengd gjöld	58.510	54.430
	314.037	287.880
Stöðugildi að meðaltali.....	20,0	19,3

9.3 Laun stjórnarmanna, lykilstjórnenda og endurskoðunarnefndar:

Laun stjórnenda:

Framkvæmdastjóri.....	22.787	21.036
Skrifstofustjóri og staðgengill framkvæmdastjóra.....	14.158	13.953
Áhættustjóri.....	13.832	12.062
Forstöðumaður eignastýringar.....	20.880	18.954
Forstöðumaður réttindasviðs.....	18.466	18.144
	90.123	84.149

Laun stjórnar:

Erla Jónsdóttir, varaformaður.....	2.613	2.442
Heimir Þorleifur Kristinsson.....	0	57
Huld Aðalbjarnardóttir.....	0	860
Jónína Hermannsdóttir.....	1.552	684
Kristín Halldórsdóttir.....	1.552	1.328
Oddný María Gunnarsdóttir.....	1.552	1.328
Sigríður Dóra Sverrisdóttir, varamaður.....	63	541
Sverrir Mar Albertsson.....	1.502	1.328
Tryggvi Jóhannsson, formaður.....	2.820	1.670
Unnar Már Pétursson.....	1.552	1.328
Valdimar Halldórsson.....	1.552	1.328
	14.761	12.894

Laun endurskoðunarnefndar:

Halla Bergþóra Halldórsdóttir, formaður.....	1.091	998
Sverrir Mar Albertsson.....	546	257
Tryggvi Jóhannsson.....	0	242
Unnar Már Pétursson.....	546	499
	2.182	1.997

Laun nefndar um laun stjórnar:

Erla Jónsdóttir.....	114	0
Guðmundur Finnbogason.....	114	0
Hjördís Þóra Sigurþórsdóttir, formaður.....	171	0
Jens Garðar Helgason.....	114	0
	513	0

9. Rekstrarkostnaður (framhald)

9.4 Þóknarir til ytri endurskoðenda sjóðsins:

	2021	2020
Þóknun fyrir endurskoðun.....	5.339	6.235
Önnur þjónusta.....	451	494
	<u>5.789</u>	<u>6.729</u>

9.5 Þóknarir til innri endurskoðenda sjóðsins:

Þóknun fyrir innri endurskoðun.....	6.037	3.882
	<u>6.037</u>	<u>3.882</u>

9.6 Þóknarir til tryggingastærðfræðings sjóðsins:

Þóknun fyrir útreikninga á tryggingafræðilegri stöðu.....	2.498	2.253
Önnur þjónusta.....	1.692	1.996
	<u>4.190</u>	<u>4.249</u>

10. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutur í innlendum hlutafélögum	69.216.249	50.979.926
Hlutdeildarskírteini í innlendum sjóðum	7.399.790	8.266.694
Hlutdeildarskírteini í erlendum sjóðum	<u>131.681.300</u>	<u>99.287.835</u>
	<u>208.297.340</u>	<u>158.534.455</u>

Eignarhlutir í félögum og sjóðum sundurliðast þannig á deildir:

Tryggingadeild.....	203.504.540	154.569.550
Séreignardeild.....	4.528.771	3.845.428
Tilgreind séreignardeild.....	264.028	119.478

Eignarhlutur í innlendum félögum greinast þannig:

Skráð félög:	Hlutdeild	31.12.2021		31.12.2020	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
Arion banki hf.....	2,7%	4.298.408	8.580.829	3.974.319	4.796.177
ARIONs SDB.....	0,2%	320.033	736.498	970.809	1.126.138
Brim hf	0,0%	13.795	30.743	13.795	19.746
Eik fasteignafélag hf.....	3,9%	1.063.069	1.650.155	1.257.538	1.501.823
Eimskipafélag Íslands hf.....	4,4%	2.025.122	3.920.977	2.422.228	2.472.129
Festi hf.....	4,6%	1.842.742	3.358.911	2.587.090	3.744.916
Hagar hf.....	4,6%	2.411.744	3.590.274	2.995.671	3.998.107
Icelandair Group hf.....	0,5%	160.517	287.409	204.287	332.467
Iceland Seafood International hf.....	5,9%	1.832.578	2.351.039	884.657	1.242.410
Íslandsbanki hf.	1,0%	2.110.088	2.598.726	0	0
Kvika banki hf.....	3,1%	3.050.326	4.048.862	87.976	103.800
Marel hf.....	1,2%	3.236.725	8.257.685	3.403.392	8.674.660
MAREL NA (Marel hf.).....	0,2%	1.347.957	1.520.669	875.281	1.183.269
Origo hf.....	7,4%	1.146.356	2.305.668	655.629	941.697
Reginn hf.....	4,5%	1.462.323	2.737.835	1.529.822	2.031.250
Reitir fasteignafélag hf.....	3,2%	2.015.315	2.115.468	2.306.118	2.003.970
Síldarvinnslan hf.....	2,6%	2.822.669	4.416.076	0	0
Síminn hf.....	4,2%	1.347.490	3.780.617	1.475.268	3.175.929
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	3,5%	749.915	1.662.750	851.210	1.395.027
Skeljungur hf.....	0,2%	37.764	63.915	498.098	601.714
Sýn hf.....	1,5%	267.471	288.886	772.981	570.530
Tryggingamiðstöðin hf.....	0,0%	0	0	1.101.343	1.848.775
Vátryggingafélag Íslands hf.....	4,0%	848.064	1.540.465	1.119.290	1.493.294
		<u>34.410.469</u>	<u>59.844.455</u>	<u>29.986.805</u>	<u>43.257.830</u>

10. Eignarhlutir í félögum og sjóðum (framhald)

	Hlutdeild	31.12.2021		31.12.2020	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
Óskráð félög:					
Alda Credit Fund slhf.....	9,9%	150.000	205.350	150.000	199.200
Alda Credit Fund II slhf.....	13,6%	200.000	245.600	200.000	237.200
Alda Credit Fund III slhf.....	7,7%	250.000	265.500	206.892	206.892
Ásgarður hf.....	5,5%	6.250	10.313	6.250	10.313
Bakkastakkur slhf.....	14,8%	167.348	200.467	426.356	0
Blávarmi slhf.....	3,3%	607.350	583.618	476.154	475.799
Brunnur Vaxtarsjóður II.....	5,4%	34.157	34.157	0	0
Crowberry II slhf.....	6,6%	10.449	10.351	0	0
Eignarhaldsfélag lífeyrissjóða hf.....	10,0%	745	5.948	745	5.948
Fí eignarhaldsfélag slhf.....	7,6%	354.505	354.505	124.963	342.894
Frumtak 2 slhf.....	10,2%	508.995	1.103.501	499.213	534.790
Frumtak 3 slhf.....	7,1%	29.000	29.000	0	0
Genís hf.....	5,6%	250.000	250.000	250.000	250.000
Horn III slhf.....	4,2%	424.167	378.908	424.167	282.919
Innviðir fjárfestingar slhf.....	14,6%	631.240	587.053	459.897	446.100
Íslensk verðbréf hf.....	5,0%	127.727	102.750	127.727	102.750
Jarðvarmi slhf.....	3,3%	657.237	880.293	657.237	880.293
Kjölfesta slhf.....	17,6%	296.509	324.543	296.509	313.329
Loðnuvinnslan hf.....	1,7%	11.911	177.747	11.911	168.779
MF1 slhf.....	15,0%	361.290	496.412	518.505	641.244
Norðurböð hf.....	18,8%	108.169	339.385	108.169	337.144
Reiknistofa lífeyrissjóða hf.....	15,4%	33.719	21.811	28.418	18.360
S38 slhf.....	16,9%	490.328	486.775	500.000	507.865
SÍA IV slhf.....	7,6%	168.000	168.000	0	0
SF VI slhf.....	0,0%	0	0	133.482	99.281
SÍA II slhf.....	10,0%	40.000	89.053	84.852	107.815
SÍA III slhf.....	14,0%	800.902	1.033.665	800.902	882.353
Sparisjóður Austurlands hf.....	6,5%	44.038	61.074	44.038	60.573
TFII slhf.....	18,0%	445.106	734.870	445.106	566.175
T Plús hf.....	9,1%	2.000	12.880	2.000	12.200
Veðskuld II slhf.....	15,0%	316	30.598	316	30.598
VEX I slhf.....	8,0%	146.376	146.376	0	0
Önnur félög.....	7,4%	3.270.356	1.292	2.877	1.283
		10.630.176	9.371.794	6.988.673	7.722.096
Eignarhlutar í innlendum félögum alls.....		45.040.645	69.216.249	36.975.478	50.979.926
Hlutabréfaeign alls		45.040.645	69.216.249	36.975.478	50.979.926

10. Eignarhlutir í félögum og sjóðum (framhald)

Hlutdeildarskírteini greinast þannig:

Innlendir skuldabréfasjóðir greinast þannig:

	Hlutdeild	31.12.2021		31.12.2020	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
AKTA VaxtaTækifæri	0,3%	3.159	37.233	0	0
Gamma Iceland Fixed Income Fund.....	6,5%	319.108	924.482	488.493	1.510.312
ÍV Ríkisskuldabréfasjóður.....	0,7%	18.777	22.280	18.777	21.852
JR Veðskuldabréf.....	0,0%	0	0	700.000	759.824
Landsbréf-Fyrirtækjaskuldabréf.....	0,0%	5.031	5.031	0	0
Landsbréf Veðskuldabréfasjóður.....	15,4%	57.963	87.267	57.963	94.150
MF 2 Skuldabréfasjóður.....	16,3%	470.694	480.958	171.265	171.265
Stefnir-skuldabréfaval	0,2%	37.125	37.125	0	0
Veðskuldabréfasjóður ÍV.....	12,4%	100.000	165.420	100.000	155.469
Veðskuldabréfasjóður ST1.....	0,0%	0	0	437.717	562.683
Veðskuldabréfasjóður ÍV - VIV II.....	19,9%	999.345	1.078.002	599.607	625.732
Virðing veðskuldabréfasjóður.....	10,0%	97	60	97	60
Hlutdeildarskírteini í innlendum skuldabréfasjóðum alls.....		2.008.139	2.837.859	2.573.919	3.901.347

Innlendir hlutabréfasjóðir greinast þannig:

	Hlutdeild	31.12.2021		31.12.2020	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
Akta Stokkur.....	3,5%	194.656	415.340	226.500	364.394
Arev NII slhf.....	15,2%	101.680	2.034	101.680	2.034
Auður I fagfjárfestasjóður slf.....	6,1%	50.332	27.707	50.332	42.643
Brú II Venture Capital Fund.....	5,6%	327.108	0	327.108	0
Frumtak slhf.....	3,7%	9.187	56.202	69.302	104.808
ÍV Alþjóðlegur hlutabréfasjóður.....	16,6%	90.728	180.764	126.659	229.844
ÍV Erlent hlutabréfasafn.....	11,4%	452.483	590.134	477.600	612.555
ÍV Hlutabréfavísitölusjóður.....	3,8%	22.446	43.862	60.100	82.313
ÍV Stokkur.....	5,3%	66.656	148.347	178.252	265.210
Júpíter - Innlend hlutabréf.....	4,2%	264.764	515.462	301.844	400.096
Júpíter - Hlutabréfavísitölusjóður.....	0,0%	0	0	2.276	3.126
Katla Fund.....	3,8%	816.209	1.543.773	827.575	1.219.990
Stefnir ÍS 15.....	2,1%	453.661	775.268	805.965	949.489
IS Úrvalsvísitölusjóður.....	1,9%	15.139	15.139	13.400	13.400
Hlutdeildarskírteini í innlendum hlutabréfasjóðum alls.....		2.865.048	4.314.031	3.568.594	4.289.903

Innlendir skammtímasjóðir greinast þannig:

	Hlutdeild	31.12.2021		31.12.2020	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
IS Lausafjár safn.....	0,0%	552	553	0	0
ÍV Skammtímasjóður.....	1,8%	245.557	246.678	74.119	74.891
Landsbréf Veltubréf.....	0,0%	668	669	0	0
Stefnir Lausafjár sjóður.....	0,0%	0	0	500	552
Hlutdeildarskírteini í innlendum skammtímasjóðum alls.....		246.777	247.901	74.619	75.443
Hlutdeildarskírteini í innlendum sjóðum alls.....		5.119.964	7.399.790	6.217.132	8.266.694

Erlend hlutdeildarskírteini greinast þannig:

	31.12.2021	31.12.2020
Fasteignasjóðir.....	4.316.679	3.236.091
Framtakssjóðir.....	36.598.530	21.691.214
Hlutabréfasjóðir.....	57.583.190	52.086.030
Hrávörusjóðir.....	1.627.827	1.381.111
Innviðasjóðir.....	1.995.583	1.082.496
Marksjóðir.....	17.646.328	11.608.843
Skammtímasjóðir.....	32.117	32.689
Skuldabréfasjóðir.....	11.881.047	8.169.361
Hlutdeildarskírteini í erlendum sjóðum alls.....	131.681.300	99.287.835

10. Eignarhlutir í félögum og sjóðum (framhald)

Hlutdeild	31.12.2021		31.12.2020		
	Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð	
Hlutdeildarskírteini í óskráðum erlendum sjóðum með eignarhlut stærri en 2%					
Advent International GPE IX.....	2,7%	798.687	2.382.630	581.330	675.046
Adveq Technology VIII L.P.....	3,1%	2.779	274	25.099	753.517
AlpInvest Co-Investment Fund VII.....	2,1%	1.026.604	1.686.940	867.164	1.050.598
AlpInvest Secondary Fund VII.....	4,4%	271.819	311.149	0	0
Alþjóða fasteignasjóðurinn.....	7,5%	26.216	14.543	30.790	20.441
BlackRock Global Infrastructure Solutions 4.....	6,3%	295.737	278.161	258.522	248.515
BlackRock Private Opportunities Fund IV.....	5,2%	1.142.367	1.736.274	510.244	530.724
Genesta Nordic Real Estate Fund II.....	2,3%	353.519	606.799	466.981	753.343
International Private Equity Fund II L.P.....	8,8%	21.722	50.334	21.722	34.306
LEM Multifamily Fund V, LP.....	2,7%	818.227	1.158.079	432.985	451.030
Partners Group Emerging Markets 2007, L.P.....	3,1%	145.949	179.461	166.834	194.596
Partners Group Infrastruct.....	2,6%	231.092	259.015	40.315	22.149
Partners Group Real Estate 2019.....	2,5%	391.464	402.806	217.493	243.769
Paul Capital Partners.....	2,6%	3.567	46.121	3.567	41.276
Vesey Street Fund III.....	6,2%	13.396	17.676	23.284	25.626
Hlutdeildarskírteini í óskráðum erlendum sjóðum með eignarhlut stærri en 2% alls.....		5.543.146	9.130.262	3.646.329	5.044.934

Hlutdeild	31.12.2021		31.12.2020		
	Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð	
Hlutdeildarskírteini í erlendum sjóðum, 20 stærstu:					
Advent International GPE VIII.....	0,9%	674.737	1.830.055	1.074.630	1.859.031
Advent International GPE IX.....	2,7%	798.687	2.382.630	581.330	675.046
BGF Global Allocation Fund Class I2 USD.....	0,1%	2.675.145	3.043.912	1.556.310	1.734.376
BlackRock Developed World Index Fund.....	0,9%	8.885.374	19.088.567	10.782.362	18.626.990
BlackRock Global Funds - Fixed Income Global Opportunities Fund X2 USD....	0,3%	4.459.883	4.584.637	3.478.212	3.451.799
Carlyle Partners VII.....	0,1%	1.844.478	2.534.892	930.567	759.200
Fidelity Emerging Markets.....	0,3%	1.513.509	1.967.983	937.684	1.371.841
KKR Americas Fund XII.....	0,9%	955.603	1.975.501	730.223	1.092.843
Nordea 1 - Alpha 10MA "HBI" (USDHDG) Acc.....	0,5%	2.759.236	3.251.436	1.598.596	1.697.915
Nordea 1 - Alpha 15MA - BI EUR.....	0,6%	3.967.969	4.748.028	2.455.469	2.798.970
Pimco Dynamic Multi Asset Fund "I" (EUR).....	0,2%	1.768.422	1.823.988	1.768.422	1.920.702
Pimco Income Fund "I"	0,0%	3.986.410	4.101.513	1.975.590	1.952.679
Schroder International Selection Fund Emerging Markets.....	0,7%	3.628.462	5.411.231	4.089.042	6.160.974
State Street World Index Equity Fund.....	1,5%	6.347.398	14.453.160	7.192.843	12.632.016
Storebrand Global Indeks B4.....	2,3%	3.965.437	4.764.365	1.760.307	1.948.133
Vanguard - Global Stock Index.....	0,2%	1.776.523	2.904.509	1.774.462	2.326.117
Vescore Global Risk Diversification.....	9,5%	1.901.858	2.241.881	2.221.770	2.518.240
Vontobel Fund - Global Equity I.....	1,1%	3.852.449	6.157.269	4.796.438	7.052.392
Warburg Pincus Global Growth.....	0,1%	1.621.424	2.035.948	886.726	862.484
Warburg Pincus Equity XII.....	0,1%	1.206.147	706.443	1.466.902	2.310.550
20 stærstu hlutdeildarskírteini í erlendum sjóðum alls.....		58.589.150	90.007.947	52.057.887	73.752.298

10. Eignarhlutir í félögum og sjóðum (framhald)

Eignarhlutir í félögum og sjóðum flokkaðir eftir matsaðferðum:	31.12.2021	31.12.2020
Eignarhlutir og sjóðir á gangvirði - stig 1	151.162.146	119.359.778
Eignarhlutir og sjóðir á gangvirði - stig 2	54.171.291	35.404.190
Eignarhlutir og sjóðir á gangvirði - stig 3	2.963.902	3.770.487
	208.297.340	158.534.455

11. Skuldabréf

Skuldabréf með ríkisábyrgð:

Húsbréf.....	14.999	16.900
Íbúðabréf.....	36.212.966	36.343.077
Ríkisbréf.....	25.130.600	26.683.871
Önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	178.773	196.184
	61.537.338	63.240.032

Skuldabréf sveitarfélaga	13.087.202	9.258.117
Skuldabréf lánastofnana	21.223.010	19.155.180
Skuldabréf fyrirtækja	37.659.758	32.210.001
Veðlán sjóðfélaga.....	8.360.252	9.009.457
Niðurfærslur skuldabréfa.....	(88.373)	(1.621.411)
Skuldabréf alls	141.779.187	131.251.378

Skuldabréf flokkuð eftir matsaðferðum:

Skuldabréf á gangvirði - stig 1.....	89.829.874	87.220.042
Skuldabréf á gangvirði - stig 2.....	30.164.289	24.037.326
Skuldabréf á gangvirði - stig 3.....	21.785.023	19.994.009
	141.779.186	131.251.378

Skuldabréfaeign sundurliðast þannig á deildir:

Tryggingadeild.....	138.199.842	128.347.714
Séreignardeild.....	3.405.535	2.725.761
Tilgreind séreignardeild.....	173.810	177.902

12. Skipting fjárfestingar eftir gjaldmiðlum

Í lok árs 2021	Í íslenskum krónum	Í erlendum gjaldmiðlum	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	74.394.532	133.902.805	208.297.337
Skuldabréf.....	141.767.416	11.770	141.779.186
Bundnar bankainnstæður.....	310.968	0	310.968
Afleiður.....	24.400	0	24.400
	216.497.316	133.914.575	350.411.891

Hlutfallsleg skipting	62%	38%	100%
-----------------------------	-----	-----	------

Skipting fjárfestingar eftir erlendum gjaldmiðlum:

	Eignarhlutir í félögum og sjóðum	Skuldabréf	Hlutfall
EUR.....	19.154.583	11.345	14,3%
USD	114.011.647	0	85,1%
GBP.....	77	425	0,0%
SEK.....	736.498	0	0,5%
	133.902.805	11.770	100%

12. Skipting fjárfestingar eftir gjaldmiðlum (framhald)

Í lok árs 2020	Í íslenskum krónum	Í erlendum gjaldmiðlum	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	56.438.019	102.096.436	158.534.455
Skuldabréf.....	131.073.080	178.298	131.251.378
Bundnar bankainnstæður.....	496.344	0	496.344
	188.052.643	102.274.734	290.327.377
Hlutfallsleg skipting	65%	35%	100%
Skipting fjárfestingar eftir erlendum gjaldmiðlum:			
	Eignarhlutir í félögum og sjóðum	Skuldabréf	Hlutfall
EUR.....	10.412.909	9.795	12,8%
USD	69.059.947	1.095.196	86,2%
GBP.....	70	3.419	0,0%
SEK.....	764.389	0	0,9%
	80.237.315	1.108.409	100%

13. Varanlegir rekstrarfjármunir

	Fasteignir og lóðir	Innréttingar, áhöld og tæki	Samtals
Kostnaðarverð			
Staða í ársbyrjun	313.973	13.484	327.457
Staða í árslok	313.973	13.484	327.457
Afskriftir			
Staða í ársbyrjun	41.387	3.456	44.843
Afskrift ársins	6.279	2.446	8.726
Staða í árslok	47.666	5.903	53.569
Bókfært verð			
Bókfært verð í ársbyrjun	272.586	10.028	282.614
Bókfært verð í árslok	266.307	7.582	273.888
Afskriftarhlutföll	2%	20%	
		Fasteignamat	Vátryggingamat
Strandgata 3, Akureyri		210.350	416.197

14. Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu

Tryggingafræðilegt mat á lífeyrisskuldbindingum tryggingardeildar:

Samkvæmt niðurstöðu tryggingafræðilegrar athugunar á stöðu samtryggingardeildar í árslok 2021 miðað við 3,5% ársvexti eru áfallnar skuldbindingar umfram eignir 3.747 milljón eða 1,1% af eignum. Heildarskuldbindingar umfram eignir eru 27.524 milljónir og tryggingafræðileg staða því neikvæð um 4,7%. Vísað er í áritun tryggingastærðfræðings varðandi frekari forsendur við matið.

Eignir	31.12.2021	31.12.2020
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok.....	552.513.948	449.430.543
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun.....	449.430.543	418.031.541
Hækkun/lækkun endurmetinnar eignar á árinu.....	103.083.405	31.399.002
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok.....	580.038.111	442.998.413
Skuldbindingar í ársbyrjun.....	442.998.413	419.667.373
Hækkun/lækkun skuldbindinga á árinu.....	137.039.698	23.331.040
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu.....	(33.956.294)	8.067.963

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum tryggingardeildar árið 2021

Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun.....	256.781.419	229.715.930
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta.....	38.854.105	24.515.801
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins.....	13.102.439	12.454.488
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu.....	(7.912.919)	(7.222.963)
Hækkun vegna nýrra tafla um lífslíkur.....	27.194.000	0
Lækkun vegna breytinga réttindaákvæða 2020.....	0	(2.777.195)
Hækkun/lækkun vegna annarra breytinga.....	735.996	95.359
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	328.755.038	256.781.419

15. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur skuldbundið sig til þátttöku í erlendum og innlendum framtakssjóðum. Greiðslur vegna skuldbindinganna geta að hámarki numið 29,1 milljörðum króna. Á móti koma endurgreiðslur frá sjóðunum þegar fjárfestingarnar eru seldar aftur.

16. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

16.1 Áhættustefna, skipulag og markmið áhættustýringar

Í daglegri starfsemi sinni sem lífeyrissjóður stendur sjóðurinn frammi fyrir ýmsum tegundum áhættu. Stjórnendur sjóðsins bera ábyrgð á að gera sér grein fyrir þeim áhættum sem fylgja starfseminni og að fullnægjandi áhættustýring sé ávallt til staðar. Til að mæta þessari kröfu hefur sjóðurinn mótað sérstaka áhættustefnu og áhættustýringarstefnu, þar sem áhætta er skilgreind, helstu áhættuþáttum lýst og gerð grein fyrir skipulagi og framkvæmd áhættustýringar. Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á því að móta og samþykka áhættustefnu og sjá til þess að virk áhættustýring sé til staðar hjá sjóðnum, sem tekur til allrar starfsemi hans. Áhættustýring skal innihalda skilvirka ferla og vinnulag. Hún þarf einnig að tryggja að framkvæmda- og áhættustjóri fylgist með því að þessir ferlar séu fullnægjandi og verklag sé skilvirkt. Hluti af áhættustefnu er áhættuáætlun sem sett er upp í fjárfestingarstefnu sjóðsins, þar er áhættuþol sjóðsins metið og töluleg markmið sett um áhættu og hvernig takmörk um áhættu eru nýtt í einstökum flokkum eigna. Í áhættustýringarstefnu er hins vegar fjallað um hvernig áhætta er metin og hvernig fylgst er með að áhættuviðmið séu haldin og hvernig eftirliti er háttað. Lagt er mat á mikilvægi áhættuflokka, eftirlitsaðgerðir eru skilgreindar og sett fram dagskrá áhættustýringar, þar sem eftirlitsaðgerðir eru tímasettar, hver ber ábyrgð og hvaða skýrslum skuli skilað. Í lögum er lögð sú skylda á lífeyrissjóði að framkvæma eigið áhættumat en samkvæmt reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða er tilgreint að matið skuli framkvæmt a.m.k. árlega. Stjórn, framkvæmdarstjóri og áhættustjóri eiga að taka virkan þátt í gerð eigin áhættumats en framkvæmd þess er í höndum tveggja síðast nefndu. Stjórn er skilað reglulegum skýrslum um framkvæmd áhættustýringar, auk skýrslna um hlítinu við lög, reglur og stefnu sjóðsins. Fjárfestingum og raunar allri starfsemi fylgir áhætta. Til að ná markmiðum sínum þarf sjóðurinn að taka áhættu. Áhættustýring felst í því að stýra áhættu þannig að hún verði innan þeirra marka sem starfseminni hefur verði sett.

16.2 Helstu flokkar áhættu í starfsemi sjóðsins

Lífeyrstryggingaráhætta:

Með lífeyristryggingaráhættu er átt við hættuna á því að skuldbindingar sjóðsins vaxi umfram eignir og að skerða þurfi réttindi sjóðfélaga. Helstu áhættuþættir í þessum flokki eru: skerðingaráhætta og lýðfræðileg áhætta, en einnig má nefna áhættu eins og iðgjaldaáhættu og lausafjáraáhættu. Skerðingaráhætta er hættan á því að skerða þurfi lífeyrissjóðnum sjóðfélaga. Lýðfræðileg áhætta er hættan á að lýðfræðilegar forsendur sem notaðar eru við mat á lífeyrisloforðum sjóðsins breytist á þann veg að lífeyrir reynist lakari en áætlanir gera ráð fyrir. Fylgst er með tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins með mánaðarlegum könnunum og árlega framkvæmir tryggingastærðfræðingur sjóðsins tryggingafræðilegt athugun á stöðu hans. Leiði tryggingafræðileg athugun í ljós að meira en 10% munur er á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga er lífeyrissjóðnum skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins til að jafna þann mun. Sama gildir ef munur samkvæmt tryggingafræðilegum athugunum á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga hefur haldist meiri en 5% samfellt í fimm ár. Þar sem að réttindi í sjóðnum breytast í samræmi við ávöxtun á eignum hans tryggir réttindakerfið ákveðna aðlögun eigna og skuldbindinga, sem dregur úr þessari áhættu. Á móti kemur að ávöxtun á eignum sjóðsins hefur bein áhrif á kaupmátt lífeyrissjóðsins. Lausafjáraáhætta er fólgin í hættunni á að sjóðurinn eigi ekki laust fé til að standa straum af lífeyrisgreiðslum og rekstri. Hluti af lausafjáraáhættu er seljanleika áhætta eigna, þ.e. hversu auðvelt er að breyta eignum í laust fé. Til að mæta lausafjáraáhættu hefur sjóðurinn sett sér það markmið að eiga á hverjum tíma laust fé til að mæta a.m.k. 2 mánaða útgjöldum vegna lífeyris og rekstrar.

Mótaðilaáhætta:

Mótaðilaáhætta er hættan á að mótaðilar eða milliliðir í viðskiptum, t.d. útgefendur skuldabréfa, sjóðfélagar, fyrirtæki og uppgjörsaðilar, standi ekki í skilum (t.d. vegna gjaldþrots) eða að hæfni þeirra til greiðslu versni verulega, bæði vegna útlána og kaupa á fjármálagerningum á markaði. Samþjöppunar- og landsáhætta fellur undir mótaðilaáhættu, enda felur hún í sér hættuna á að margir mótaðilar lendi samtímis í vanefndum. Mótaðilaáhætta er metin bæði áður en viðskipti eiga sér stað og síðan í eftirfylgni með vörslu, endurgreiðslu og uppgjöri á fjármálagerningum. Mótaðilaáhættu þ.m.t. útlánaáhættu er stýrt með áreiðanleikakönnunum og lánshæfismati á mótaðilum, mörkum sem sett eru um kröfur á einstaka aðila eða skylda aðila í eignasafni sjóðsins, reglubundinni skýrslugjöf frá mótaðilum og mati á fjárhagstyrk þeirra, eftirfylgni með skilum og innheimtuáðgerðum, auk reglna um áhættuflokkun viðskiptamanna og varúðarniðurfærslur. Gerð er grein fyrir þróun mótaðilaáhættu í reglubundinni skýrslugjöf til stjórnar.

16. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Fjárhagsleg áhætta:

Með fjárhagslegri áhættu er átt við hættuna á því að fjárhagslegar eignir sjóðsins rýrni í verði og að tekjur af þeim verði lakari en væntingar stóðu til. Sjóðurinn er fyrst og fremst markaðsfjárfestir og eignir hans og áhætta er háð sveiflum á fjármálamörkuðum. Fjárhagsleg áhætta markast af þeim eignaflokkum sem sjóðurinn fjárfestir í og hvernig eignasafn hans er saman sett.

Fjárhagsleg áhætta (markaðsáhætta) lýtur fyrst og fremst að fjárhagslegum atriðum í starfsemi sjóðsins, þ.e. hættu á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á markaðsvirði liða innan og utan efnahagsreiknings, þar á meðal vegna breytinga á vöxtum, uppgreiðslu- og endurfjárfestingaráhættu, gengi gjaldmiðla, verðbólgu og breytinga á virði fjáreigna. Þessi áhætta getur leitt til neikvæðra áhrifa á rekstur og/eða efnahag, bæði vegna aðgerða eða atburða innan sjóðsins eða utan hans. Neikvæð áhrif á rekstur og efnahag geta dregið úr möguleikum lífeyrissjóðsins til að framfylgja stefnu og ná markmiðum sínum. Fjárhagslegri áhættu er fyrst og fremst stýrt með því að fjárfesta í mismunandi flokkum eigna, sem hegða sér misjafnlega við mismunandi markaðsaðstæður, og dreifa þannig áhættu. Í fjárfestingastefnu sjóðsins og stefnum einstakra undirsafna eru fjölmörg ákvæði sem sett eru í þeim tilgangi að stýra áhættu. Þar eru sett markmið um eignasamsetningu, ákvarðaðar viðmiðunarvísitölur sem tekið er mið af við stýringu eigna og víkmörk sett um frávik frá viðmiði. Sett er fram sérstök áhættuáætlun, þar sem tilgreind eru markmið áhættu mæld sem staðalfrávik ávöxtunar og hvernig það er útfært niður á einstaka eignaflokka, markmið um áhættulækkun sem áhættudreifing á að skila, markmið um árangurshlutfall, hermiskekkju, vágildi (VaR) og fleiri áhættumælikvarða. Mælingar á markaðsáhættu eru gerðar með reglulegu millibili og skilar áhættustjóri mánaðarlegum skýrslum til stjórnar um það efni og ítarlegri skýrslum ársfjórðungslega. Brugðist er við með breytingum á eignasamsetningu þróist þessir mælikvarðar á þann veg að hætta sé á að áhætta fari út fyrir markmiðsáhættu sjóðsins.

Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa (sjá einnig verðbreytingaráhætta). Ef vextir hækka lækkar markaðsvirði skuldabréfaeignar hans. Ef skuldabréf eru ekki metin á markaðsvirði getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum.

Ef vextir lækka getur það leitt til lægri kaupkröfu nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga (endurfjárfestingaráhætta) eða eru greidd upp.

Samtryggingadeild	Meðallíftími 2021	Meðaltími 2020	31.12.2021	31.12.2020
Skuldabréf á föstum vöxtum.....	7,7	7,8	119.246.948	109.939.845
Skuldabréf á breytilegum vöxtum.....	10,2	11,3	18.952.372	18.417.806
Samtals	8	8,3	138.199.320	128.357.650

Uppgreiðsluáhætta

Sum skuldabréf eru með uppgreiðsluheimild, sem felur í sér uppgreiðsluáhættu fyrir sjóðinn. Hættan er sú að skuldabréf verði greidd upp fyrir lokgjaldþaga og að lífeyrissjóðurinn fái ekki þá ávöxtun sem gert var ráð fyrir við kaup bréfanna. Uppgreiðsluáhætta er nátengd vaxtaáhættu, þ.e. ef vextir lækka, eykst hættan á uppgreiðslu bréfa með slíka heimild. Samkvæmt reglum sem Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga (FIT) hefur gefið út er uppgreiðsluáhætta skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri. Þegar verðmæti uppgreiðsluhæfra skuldabréfa með föstum vöxtum er metið í tryggingafræðilegri úttekt skal samkvæmt 20. gr. reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða „taka tillit til þess til lækkunar mats í samræmi við reglur gefnar út af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga“.

	2021	2020
Fullu innleysanlegt.....	18.705.898	19.281.423
Fullu innleysanlegt - með skilyrðum.....	18.100.718	13.258.823
Breytilegir vextir.....	368.028	365.410
Fastir vextir.....	17.732.690	12.893.413
Óinnleysanlegt.....	101.392.704	95.817.404

Verðbreytingaráhætta

Stærsta áhættan við fjárfestingar í markaðsverðbréfum eru breytingar á markaðsvirði bréfanna vegna hagþróunar og breytinga á viðhorfi markaðsaðila. Hætta er á lækkun markaðsvirðis verðbréfa með breytilegar tekjur, svo sem hlutabréfa og hlutdeildarskírteina verðbréfasjóða. Sama hættu er einnig fyrir hendi vegna verðbréfa með fastar tekjur, vegna almennra vaxtahækkana, breytinga á lögum vaxtakúrfa eða vaxtaálagi. Notaðir eru ýmsir mælikvarðar til að mæla markaðsáhættu s.s. VaR (e. Value at Risk, ísl. vágildi), flökt (staðalfrávik), beta, auk ýmissa hlutfalla sem geta bæði gefið til kynna breytingar á markaðinum í heild eða á einstökum eignaflokkum og eignum.

Gjaldmiðlaáhætta

Hættan á að breytingar á gengi gjaldmiðla gagnvart íslensku krónunni rýri verðmæti eigna sjóðsins mælt í sömu mynt, en allar skuldbindingar sjóðsins eru í íslenskum krónum. Samkvæmt 6. mgr. 36. gr. laga nr. 129/1997 skal lífeyrissjóður takmarka áhættu í erlendum gjaldmiðlum í heild við 50% af hreinni eign sjóðsins.

	2021	2020
Eignir í erlendra mynt.....	38,8%	35,2%

Ósamræmisáhætta

Hættan á ósamræmi í breytingum á markaðsverði eigna annars vegar og breytingum skuldbindinga hins vegar bæði vegna mismunandi líftíma og fjárstreymis. Dæmi um áhættuþátt af þessu tagi er verðtrygging. Lífeyrisréttindi eru að fullu verðtryggðar skuldbindingar, en eignasafn er aðeins verðtryggt að hluta.

16. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Verðbólguáhætta

Hættan á að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram ávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta, er ásamt vaxtaáhættu stærsta fjárhagslega áhættan í rekstri lífeyrissjóða. Verðbólguáhætta er hægt að stýra með hlutfalli verðtryggðra eigna af heildarsafni sjóðsins og fjárfestingu í eignum sem hafa fylgni við verðbólgu (eru góð verðbólguvörn). Verðbólguáhættu má einnig verja með afleiðum.

	2021	2020
Verðtryggingarhlutfall.....	33,1%	37,2%

Áhætta vegna skuldbindinga utan efnahags

Hættan á að atriði sem ekki eru hluti af eiginlegum efnahagsreikningi hafi neikvæð áhrif á hag sjóðsins. Sjóðurinn á ekki eignir sem eru utan efnahags, hins vegar eru lífeyrisskuldbindingar sjóðsins, sem er stærstur hluti skuldbindinga hans, utan efnahags í hefðbundnu uppgjöri. Þessar skuldbindingar eru metnar í tryggingafræðilegum uppgjörum, sem gerð eru í tengslum við ársuppgjör sjóðsins. Einnig eru gerð sérstök álagspróf til að leggja mat á mögulega þróun í þessu

Rekstraráhætta:

Rekstraráhætta lítur fyrst og fremst að starfsemi lífeyrissjóðsins. Starfsemin skal lúta þeim reglum sem um hann eru settar í lögum, reglugerðum, eigin samþykktum og reglum sjóðsins. Stefnit skal að sem mestri hagkvæmni í rekstri þannig að sem mestar líkur séu á að sjóðurinn nái markmiðum sínum. Sjóðnum skal stjórnað með heiðarleika, ráðvæðni og með góða starfshætti að leiðarljósi. Rekstrar- og umhverfisáhætta er að jafnaði skilgreind sem hættan á tjóni sem rekja má til ófullnægjandi eða ónothæfra innri verkferla, starfsmanna, sviksemi, orðspors, upplýsingakerfa eða til ytri atburða. Til að stýra rekstraráhættu hefur sjóðurinn sett sér margvíslegar reglur sem gilda um starfssemi hans, þ.m.t. starfsreglur stjórnar, siðareglur, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti, reglur um upplýsingagjöf til stjórnar, reglur um heimildir þ.m.t. ítarlegar reglur um heimildir til fjárfestinga. Í skipulagi eru sett skýr starfs- og ábyrgðarsvið, aðgreining starfa er afmörkuð með ítarlegum starfslýsingum og verkferlum. Reglubundin fundahöld eru með starfsmönnum, þ.m.t. starfsmannasamtöl, sjóðurinn hefur sérstaka starfsdaga þar sem farið er yfir öll svið starfseminnar og boðið upp á þjálfun og námskeiðahald. Sjóðurinn leggur áherslu á góðan og jákvæðan starfsanda, að sjóðurinn sé eftirsóknarverður vinnustaður, boðleiðir séu stuttar og að strax sé brugðist við vandamálum sem lúta að starfsmönnum og velferð þeirra. Beitt er virku innra eftirliti og gerðar eru margháttaðar kannanir á öllum helstu þáttum í starfsemi sjóðsins og er niðurstöðum slíkra kannana skilað til endurskoðunarnefndar og stjórnar sjóðsins.

16.3 Næmnigreining áhættuþátta:

Í töflunni fyrir neðan er reynt að meta hver áhrif möguleg áföll geta haft á efnahag og afkomu sjóðsins. Kannaðir eru níu þættir sem gætu raungerst og áhrif þeirra á hlutfall heildarskuldbindingu sjóðsins. Þetta er sett fram með hliðsjón við sambærilegar breytingar frá fyrra ári. Um er að ræða „hvað ef“ aðferðarfræði, þar sem ekki er tekið tillit til innbyrðis fylgni milli áhættuþátta. Vakin er athygli á því að þetta er breyting frá núverandi stöðu.

Staða lok 2021 m.v. álagsforsendur :

	2021	2020
Núvirðisvextir lækka um 0,5%	-9,4%	-9,7%
Líftöflur hliðrast um 2 ár	-3,9%	-4,7%
Öorkulíkur auknar um 10%	-0,9%	-1,0%
VNV hækkun ársins aukin um 0,5%	-0,2%	-0,2%
GVT lækkar um 10%	-2,3%	-2,3%
Fasteignaverðtryggð skuldabréf lækka um 10%	-1,1%	-1,3%
Innlend /erlend markaðsskuldabréf lækka um 10%	-2,3%	-2,7%
Erlend hlutabréf lækka um 10%	-1,6%	-1,7%
Innlend hlutabréf lækka um 10%	-1,2%	-1,1%

17. Önnur mál

Stapi er beinn aðili að einu dómsmáli sem gæti haft um 150 milljóna króna neikvæð áhrif á fjárhagsstöðu sjóðsins ef það tapast. Málið snýst um túlkun sjóðsins á hugtakinu tekjur við ákvörðun örorkulífeyris. Sjóðfélaginn sem höfðaði málið telur túlkun sjóðsins ekki lögmæta þar sem hún sé of rúm. Rekstur málsins hefur dregist verulega en flytja þarf málið í annað sinn fyrir héraðsdómi nú í vor. Þegar málið fór fyrst fyrir héraðsdóm vann Stapi málið en sá dómur féll í febrúar 2020. Landréttur ómerkti hins vegar þann dóm og vísaði málinu aftur heim í hérað til meðferðar á ný. Hver sem niðurstaða héraðsdóms verður má búast við að dómsniðurstöðunni verði áfrýjað til Landsréttar.

Töluverðar lækkanir áttu sér stað á eignum í eignasafni sjóðsins á fyrstu mánuðum ársins 2022. Má rekja lækkanirnar til innrásar Rússa í Úkraínu, en einnig vaxandi verðbólgu á heimsvísu og vaxtahækkunum seðlabanka hér heima og erlendis. Óbeinn eignarhlutur Stapa í félögum í Úkraínu og Rússlandi gegnum nýmarkaðssjóði nam aðeins um 0,2% af heildareignum þegar að stríðsátökin brutust út. Áhrifin á eignasafn Stapa urðu hins vegar töluverð vegna hækkandi áhættuálags á alþjóðlegum verðbréfamörkuðum. Þannig nam lækkun eignasafnsins þegar mest lét um miðjan febrúar um 4% að nafnvirði. Í lok mars hafði lækkunin að einhverju leyti gengið til baka þegar lækkunin mældist riflega 1% að nafnvirði. Stjórn sjóðsins býst við áframhaldandi sveiflum á ávöxtun eigna sjóðsins af framangreindum ástæðum en telur núverandi stöðu ekki ógna getu sjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar til lengri tíma.

Skýringar

Kennitölur

	2021	2020	2019	2018	2017
Tryggingadeild					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	-4,75%	1,45%	-0,39%	-1,79%	-0,92%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	-1,12%	1,08%	-0,07%	-0,18%	-1,05%
Hrein raunávöxtun *).....	12,77%	9,15%	9,98%	1,46%	5,21%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sl. 5 ár *).....	7,64%	5,05%	5,06%	4,13%	3,99%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 10 ár *).....	5,68%	4,53%	4,14%	2,73%	1,22%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	43,6%	42,1%	37,9%	35,4%	34,2%
Skráð skuldabréf	35,6%	39,6%	45,1%	49,3%	50,5%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	15,8%	12,5%	11,1%	10,5%	10,7%
Óskráð skuldabréf	4,9%	5,7%	6,3%	4,4%	3,6%
Bundnar bankainnstæður	0,1%	0,2%	0,3%	0,4%	0,6%
Afleiður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	62%	65%	68%	71%	74%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	38%	35%	32%	29%	26%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	14.970	14.654	15.200	15.086	14.486
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	93.487	92.054	91.086	89.433	87.292
Fjöldi lífeyrisþega	11.588	10.966	10.261	9.620	9.059
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Eftirlaun	72,1%	71,3%	70,8%	70,6%	68,9%
Örorkulífeyrir	23,8%	24,3%	24,4%	24,4%	25,7%
Makalífeyrir	3,6%	3,7%	4,0%	4,3%	4,6%
Barnalífeyrir	0,6%	0,7%	0,7%	0,7%	0,8%
Stöðugildi	20,0	19,3	18,5	18,3	15,0
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	14.318.593	13.685.810	13.852.774	13.180.646	11.440.311
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	8.002.747	7.572.819	7.042.482	6.410.911	6.015.696
Hreinar fjárfestingartekjur alls (á föstu verðlagi) *)	54.465.680	35.043.446	30.943.206	11.202.993	15.329.642
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (á föstu verðlagi)	465.009	451.212	431.659	477.823	421.954
Hækkun á hreinni eign (á föstu verðlagi)	60.316.518	40.705.224	37.321.839	17.494.906	20.332.303
Lífeyrisbyrði	55,9%	55,3%	50,8%	48,6%	52,6%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum	3,2%	3,3%	3,1%	3,6%	3,7%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna *)	16,7%	12,2%	12,1%	4,8%	6,9%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,14%	0,16%	0,17%	0,20%	0,19%

*) Hrein raunávöxtun er reiknuð af hreinum fjárfestingatekjum að frádragnum rekstrarkostnaði og öðrum gjöldum. Í útreikningum á hreinum fjárfestingatekjum sem hlutfalli af meðalstöðu eigna hafa önnur gjöld verið dregin frá fjárfestingatekjum. Fast verðlag miðast við breytingar á vísitölu neysluverðs til verðtryggingar.

Skýringar

Kennitölur

	2021	2020	2019	2018	2017
Séreignardeild - Varfærna safnið					
Hrein raunávöxtun - Varfærna safnið.....	9,40%	8,08%	11,27%	-0,19%	6,15%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sl. 5 ár - Varfærna safnið.....	6,87%	5,24%	5,20%	3,93%	4,85%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 10 ár - Varfærna safnið.....	5,65%	5,16%	5,71%	5,68%	6,56%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	46,4%	47,7%	38,1%	45,0%	37,0%
Skráð skuldabréf	53,6%	52,3%	61,9%	55,0%	63,0%
Bundnar bankainnstæður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	77,9%	78,9%	83,1%	84,2%	79,6%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	22,1%	21,1%	16,9%	15,8%	20,4%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	219	163	206	191	166
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	4.279	4.324	4.312	4.339	4.420
Fjöldi lífeyrisþega	161	138	161	200	97
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Eftirlaun	99,9%	100%	100,0%	99%	100%
Örorkulífeyrir	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%	0,0%
Barnalífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	450.396	103.635	104.426	106.670	55.988
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	110.756	91.104	67.025	107.075	66.697
Hreinar fjárfestingartekjur alls (á föstu verðlagi) *)	306.524	210.447	222.379	52.774	120.985
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (á föstu verðlagi)	10.745	8.850	8.184	7.567	7.546
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	635.420	214.127	251.599	44.802	102.730
Lífeyrisbyrði	24,6%	87,9%	64,2%	100,3%	119,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum	2,4%	8,5%	7,8%	7,1%	13,5%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	14,2%	11,6%	13,6%	3,5%	8,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%

Kennitölur

	2021	2020	2019	2018	2017
Séreignardeild - Áræðna safnið					
Hrein raunávöxtun - Áræðna safnið.....	13,30%	10,52%	14,93%	-0,72%	5,34%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sl. 5 ár - Áræðna safnið.....	8,52%	5,80%	5,33%	3,81%	4,80%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 10 ár - Áræðna safnið.....	6,72%	5,37%	5,32%	5,00%	5,99%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	61,5%	62,5%	43,0%	59,2%	55,2%
Skráð skuldabréf	38,5%	37,5%	57,0%	40,8%	44,8%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	65,1%	68,8%	75,0%	76,7%	69,5%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	34,9%	31,2%	25,0%	23,3%	30,5%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	555	371	373	352	320
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	11.090	11.053	10.958	10.926	10.936
Fjöldi lífeyrisþega	258	227	169	164	59
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Eftirlaun	98,2%	98,8%	98,0%	94,9%	98,5%
Örorkulífeyrir	1,8%	1,2%	2,0%	2,4%	1,5%
Makalífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	2,7%	0,0%
Barnalífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	42.917	57.115	139.505	62.807	231.179
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	164.209	174.958	109.290	116.578	60.451
Hreinar fjárfestingartekjur alls (á föstu verðlagi) *)	950.829	682.117	746.912	121.989	296.049
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (á föstu verðlagi)	26.376	23.467	22.342	20.406	20.218
Hækkun á hreinni eign (á föstu verðlagi)	803.161	540.808	754.798	47.812	446.560
Lífeyrisbyrði	382,6%	306,3%	78,4%	185,6%	26,2%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum	61,5%	41,1%	16,0%	32,5%	8,8%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	17,6%	13,8%	16,8%	2,9%	7,4%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%

Skýringar

Kennitölur

	2021	2020	2019	2018	2017
Séreignardeild - Innlánasafnið					
Hrein raunávöxtun - Innlána safnið.....	-4,81%	-3,41%	0,20%	-0,35%	2,44%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sl. 5 ár - Innlána safnið.....	-1,22%	0,26%	1,50%	2,03%	2,67%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 10 ár - Innlána safnið.....	0,71%	1,50%	2,46%	3,34%	4,12%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	100%	100%	100%	100%	100%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	100%	100%	100%	100%	100%
Fjöldi virkra sjóðfélaga					
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	47	249	247	257	247
Fjöldi sjóðfélaga	118	357	383	327	320
Fjöldi lífeyrisþega	11	21	11	11	9
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Eftirlaun	100%	100%	100%	100%	100%
Örorkulífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Barnalífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)					
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	-213.297	87.850	-698	87.790	-24.100
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	9.886	23.310	12.819	100.489	10.800
Hreinar fjárfestingartekjur alls (á föstu verðlagi) *)	715	2.815	12.689	13.857	22.460
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (á föstu verðlagi)	567	2.515	2.256	2.370	2.247
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	-223.035	64.839	-3.083	-1.213	-14.687
Lífeyrisbyrði					
Lífeyrisbyrði	-4,6%	26,5%	-1836,0%	114,5%	-44,8%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum	-0,3%	2,9%	-323,3%	2,7%	-9,3%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	0,2%	0,6%	2,7%	2,8%	4,4%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,1%	0,5%	0,5%	0,5%	0,4%

Skýringar

Kennitölur

	2021	2020	2019	2018	2017
Tilgreind séreign:					
Hrein raunávöxtun - Varfærna safnið.....	7,5%	8,6%	4,9%	-4,4%	-0,5%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sl. 5 ár - Varfærna safnið.....	3,09%	0%	0%	0%	0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	60,3%	40,2%	33,9%	45%	100%
Skráð skuldabréf	39,7%	59,8%	66,1%	54,8%	0,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	81,7%	95,1%	81,7%	96%	100%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	18,3%	5,0%	18,3%	4,1%	0,0%
Fjöldi virkra sjóðfélaga					
Fjöldi sjóðfélaga	396	370	378	346	265
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	544	494	469	423	334
Fjöldi lífeyrisþega	12	7	4	4	1
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Eftirlaun	100%	100%	100,0%	49,5%	100%
Örorkulífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	50,5%	0,0%
Barnalífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Iðgjöld					
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	112.293	104.792	103.712	78.689	18.384
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	6.994	1.707	1.305	373	44
Hreinar fjárfestingartekjur alls (á föstu verðlagi) *)	49.930	32.615	11.817	-521	112
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (á föstu verðlagi)	1.874	1.201	668	210	0
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	153.355	134.500	113.556	77.585	18.453
Lífeyrisbyrði					
Lífeyrisbyrði	6,2%	1,6%	1,3%	0,5%	0,2%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum	1,7%	1,1%	0,6%	0,3%	0,0%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	12,4%	12,1%	7,8%	-0,9%	0,6%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,0%

Deildaskipt yfirlit yfir breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2021

Séreignardeild

	Alls Séreign		Varfærna safnið		Áræðna safnið		Innlána- og Húsnæðis safnið	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Iðgjöld								
Iðgjöld sjóðfélaga	224.481	201.449	55.685	37.373	154.670	86.363	14.126	77.713
Iðgjöld launagreiðenda	153.476	132.487	35.882	23.407	107.331	57.508	10.263	51.573
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(97.941)	(96.822)	358.829	38.067	(219.084)	(89.394)	(237.686)	(45.495)
	<u>280.016</u>	<u>237.114</u>	<u>450.396</u>	<u>98.847</u>	<u>42.917</u>	<u>54.476</u>	<u>(213.297)</u>	<u>83.791</u>
Lífeyrir								
Heildarfjárhæð lífeyris	<u>284.851</u>	<u>276.004</u>	<u>110.756</u>	<u>86.896</u>	<u>164.209</u>	<u>166.875</u>	<u>9.886</u>	<u>22.234</u>
Hreinar fjárfestingartekjur								
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.092.018	652.880	249.768	137.782	842.249	515.098	0	0
Hreinar tekjur af skuldabréfum	164.923	181.553	56.626	59.207	108.298	122.346	0	0
Vaxtatekjur af handbæru fé	912	19.116	201	3.684	(14)	12.907	725	2.525
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	108	449	39	111	79	178	(10)	160
Fjárfestingargjöld	107	15	(110)	(60)	218	75	0	0
	<u>1.258.068</u>	<u>854.013</u>	<u>306.524</u>	<u>200.725</u>	<u>950.829</u>	<u>650.604</u>	<u>715</u>	<u>2.685</u>
Rekstrarkostnaður								
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	<u>37.688</u>	<u>33.223</u>	<u>10.745</u>	<u>8.441</u>	<u>26.376</u>	<u>22.383</u>	<u>567</u>	<u>2.399</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	1.215.546	781.901	635.420	204.235	803.161	515.823	(223.035)	61.843
Hrein eign í ársbyrjun	7.204.273	6.422.372	1.805.409	1.601.174	4.907.729	4.391.906	491.135	429.292
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u><u>8.419.819</u></u>	<u><u>7.204.273</u></u>	<u><u>2.440.829</u></u>	<u><u>1.805.409</u></u>	<u><u>5.710.890</u></u>	<u><u>4.907.729</u></u>	<u><u>268.100</u></u>	<u><u>491.135</u></u>

Deildaskiptur efnahagsreikningur 31. desember 2021

Séreignardeild

	Alls Séreign		Varfærna safnið		Áræðna safnið		Innlána- og Húsnæðis safnið	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Eignir								
Fjárfestingar								
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	4.528.771	3.845.428	1.078.785	836.878	3.449.987	3.008.550	0	0
Skuldabréf	3.405.535	2.725.761	1.244.506	918.074	2.161.029	1.807.688	0	0
	<u>7.934.306</u>	<u>6.571.189</u>	<u>2.323.291</u>	<u>1.754.951</u>	<u>5.611.015</u>	<u>4.816.238</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Kröfur								
Kröfur á launagreiðendur	34.586	49.313	31.338	7.839	52.187	31.763	(48.940)	9.711
Aðrar kröfur	671	0	141	0	530	0	0	0
	<u>35.257</u>	<u>49.313</u>	<u>31.480</u>	<u>7.839</u>	<u>52.718</u>	<u>31.763</u>	<u>(48.940)</u>	<u>9.711</u>
Handbært fé	<u>460.317</u>	<u>644.654</u>	<u>89.004</u>	<u>70.049</u>	<u>54.154</u>	<u>92.573</u>	<u>317.159</u>	<u>482.033</u>
Eignir samtals	<u>8.429.880</u>	<u>7.265.157</u>	<u>2.443.774</u>	<u>1.832.839</u>	<u>5.717.887</u>	<u>4.940.574</u>	<u>268.219</u>	<u>491.744</u>
Skuldir								
Aðrar skuldir	10.061	60.883	2.946	27.430	6.997	32.845	119	608
Hrein eign til greiðslu lífeyris	<u>8.419.819</u>	<u>7.204.273</u>	<u>2.440.829</u>	<u>1.805.409</u>	<u>5.710.890</u>	<u>4.907.729</u>	<u>268.100</u>	<u>491.135</u>

Yfirlit um sjóðstreymi ársins 2021

Séreignardeild

	Alls Séreign		Varfærna safnið		Áræðna safnið		Innlána- og Húsnæðis safnið	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Inngreiðslur								
Iðgjöld	294.743	217.495	426.897	94.939	22.493	31.921	(154.646)	90.634
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	920	19.565	264	3.795	(59)	13.086	715	2.685
Aðrar inngreiðslur	0	60.899	0	27.371	0	32.920	0	608
	<u>295.663</u>	<u>297.959</u>	<u>427.161</u>	<u>126.105</u>	<u>22.434</u>	<u>77.926</u>	<u>(153.931)</u>	<u>93.927</u>
Útgreiðslur								
Lífeyrir	284.851	276.004	110.756	86.896	164.209	166.875	9.886	22.234
Rekstrarkostnaður	37.688	33.223	10.745	8.441	26.376	22.383	567	2.399
Aðrar útgreiðslur	51.386	0	24.736	0	26.160	0	490	0
	<u>373.925</u>	<u>309.226</u>	<u>146.237</u>	<u>95.337</u>	<u>216.746</u>	<u>189.257</u>	<u>10.943</u>	<u>24.632</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	(78.262)	(11.267)	280.924	30.769	(194.312)	(111.331)	(164.874)	69.295
Fjárfestingarhreyfingar								
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	19.577	12.675	3.806	2.627	15.771	10.048	0	0
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(363.295)	(988.237)	(103.782)	(293.698)	(259.513)	(694.539)	0	0
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	752.392	1.060.452	107.838	248.786	644.555	811.667	0	0
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	187.994	153.479	65.960	52.402	122.034	101.076	0	0
Keypt skuldabréf	(740.277)	(726.442)	(335.767)	(252.929)	(404.510)	(473.513)	0	0
Seld skuldabréf	37.433	571.259	0	224.923	37.433	346.336	0	0
	<u>(106.176)</u>	<u>83.186</u>	<u>(261.946)</u>	<u>(17.889)</u>	<u>155.769</u>	<u>101.075</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
(Lækkun) hækkun á handbæru fé	(184.438)	71.919	18.979	12.880	(38.542)	(10.256)	(164.874)	69.295
Gengismunur af handbæru fé	100	0	(24)	0	124	0	0	0
Handbært fé í ársbyrjun	644.654	572.736	70.048	57.170	92.573	102.828	482.033	412.738
Handbært fé í lok árs	460.317	644.654	89.004	70.048	54.154	92.573	317.159	482.033

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf

Stapi lífeyrissjóður telst til eininga tengdum almannahagsmunum, sbr. lög nr. 3/2006 um ársreikninga og getur því í skýrslu stjórnar upplýsinga sem nauðsynlegar eru til að leggja mat á þróun, umfang, stöðu og áhrif sjóðsins í tengslum við umhverfis-, félags- og starfsmannamál í samræmi við gr. 66. d sömu laga. Jafnframt er gert grein fyrir stefnu sjóðsins í mannréttindamálum og hvernig félagið spornar við spillingar- og mútumálum.

Viðskiptalíkan

Stapi lífeyrissjóður er lífeyrissjóður fyrir launamenn á almennum vinnumarkaði á svæðinu frá Hornafirði til Hrutafjarðar. Hjá sjóðnum starfa 21 starfsmaður á starfsstöðvum á Akureyri og í Neskaupstað. Sjóðurinn starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og hefur til þess fullt starfsleyfi. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir. Þannig móttækur sjóðurinn iðgjöld sjóðfélaga, ávaxtar þau og greiðir út eftirlaun, örorku-, maka- og barnalífeyri.

Umhverfismál

Stapi starfar ekki samkvæmt formlegri umhverfisstefnu, stefnum fyrir úrgang, vatn, orku eða endurvinnslu. Þá notast sjóðurinn ekki við viðurkennt orkustjórnunarkerfi. Öll raforka sem sjóðurinn notar er græn vottuð raforka.

		2021	2020
Orkunotkun			
Umfang 1	Kwh	19.678	23.650
Orkukræfni			
- pr. stöðugildi	Kwh/stöðugildi	984	1.225
- pr. heildareignir	Kwh/hrein eign til greiðslu lífeyri (ma.kr.)	55	80
- pr. fermetrar	Kwh/fermetrar	31	37

		2021	2020
Vatnsnotkun			
Heitt vatn	m ³	1.960	1.925

Sjóðurinn flokkar sorp sem fellur til í starfsemi hans og kemur til endurvinnslu. Lögð er áhersla á að lágmarka og flokka úrgang sem fellur til í starfsemi sjóðsins. Það er stefna sjóðsins að skjalaumsýsla hans færist í auknum mæli í rafrænt form til að auka öryggi upplýsingaeigna og draga úr pappírnotkun. Við endurnýjun tækjabúnaðar sjóðsins er horft til þess að minnka bæði beina og óbeina orkunotkun. Sjóðurinn notast við miðlæga aðgangsstýrða prentlausn með það að markmiði að draga úr pappírnotkun sjóðsins. Þá miðar sjóðurinn að því að koma raftækjum sem ekki eru lengur í notkun sjóðsins í endurnýtingu eða endurvinnslu.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf, frh.:

Sem fjárfestir ætlast sjóðurinn til að fyrirtæki sem sjóðurinn á eignarhlut í fari að lögum og reglum um umhverfismál og geri sér grein fyrir, stýri og eftir föngum dragi úr þeim áhrifum sem viðkomandi starfsemi hefur á umhverfið. Á árinu 2021 gerðist sjóðurinn aðili að Climate Investment Coalition (CIC) sem er samstarf á sviði fjárfestinga í grænum eignum. Í tengslum við aðild að samkomulaginu hefur sjóðurinn sett sér markmið um að grænar eignir verði 7% af eignasafni sjóðsins árið 2030. Stapi greinir því og mælir hlutfall grænna eigna í eignasafni sjóðsins hverju sinni.

		2021	2020
Climate Investment Coalition			
Grænar fjárfestingar	Hlutfall heildareigna	2,0%	-

Félagsmál

Áhrif og ábyrgð sjóðsins í samfélagsmálum birtist í tveimur meginþáttum í starfsemi hans. Annars vegar er um að ræða ábyrgð sjóðsins á að greiða sjóðfélögum sínum lífeyri og hins vegar í fjárfestingastarfsemi hans.

Hlutverki sínu við að greiða sjóðfélögum lífeyri sinnir sjóðurinn skv. samþykktum sjóðsins, siðareglum og öðrum skjalfestum reglum sjóðsins. Sjóðurinn hefur sett sér persónuverndarstefnu og persónuverndarfulltrúi starfar hjá sjóðnum.

Í tilviki fjárfestingarstarfsemi sjóðsins tilgreinir árlega fjárfestingarstefna sjóðsins markmið og afmarkanir fjárfestingarstefnu. Auk þess fjallar fjárfestingarstefna sjóðsins um siðferðisleg viðmið við fjárfestingar sjóðsins. Þá starfar sjóðurinn samkvæmt hluthafastefnu sjóðsins og stefnu um ábyrgar fjárfestingar sem tilgreina viðmið og væntingar sjóðsins til fyrirtækja í eignsafni hans og eignastýranda.

Stapi lífeyrissjóður var stofnaðili að IcelandSIF sem er sjálfstæður umræðuvettvangur fyrir ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar. Tilgangur IcelandSIF er að efla þekkingu og umræðu fjárfesta á aðferðafræði sjálfbærra og ábyrgra fjárfestinga.

Sjóðurinn er ekki aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (e. UN Principles for Responsible Investments) en notar m.a. slíkar reglur til að meta erlenda eignastýrendur m.t.t. samfélagslegra þátta. Sjóðurinn skimar nýfjárfestingar m.t.t. aðild að UN PRI, greinir og mælir árangur í eignsafni sjóðsins m.t.t. UN PRI. Í fjárfestingarstefnu sjóðsins vegna ársins 2021 er nánari umfjöllun um siðferðisleg viðmið í fjárfestingum sjóðsins.

	2021	2020
Hlutfall erlendra eigna stýrt af aðilum sem eru undirritunaraðilar UN PRI		
Erlendar eignir samtals	92%	89%
Erlend skuldabréf	100%	100%
Erlend hlutabréf – skráð	99%	99%
Erlend hlutabréf – óskráð	85%	58%
Sérhæfðar erlendar eignir	85%	90%

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf, frh.:

Starfsmannamál

Stjórn Stapa hefur samþykkt starfsmannastefnu fyrir sjóðinn. Þar kemur fram að Stapi leggi áherslu á starfsánægju, gott starfsumhverfi, markvissa fræðslu og þjálfun. Stefnan tiltekur einnig að starfsmenn sjóðsins eru metnir að verðleikum, óháð kynferði, aldri, þjóðerni eða trú. Það er markmið sjóðsins að allir starfsmenn njóti sömu virðingar og hafi jöfn tækifæri til starfa, launa, umbunar, starfsþjálfunar og aðstöðu. Sjóðurinn hefur sett sérstaka stefnu og áætlun gegn einelti, kynferðislegri áreitni, kynbundnu áreiti, ofbeldi og annarri ótilhlýðlegri háttsemi.

Stapi leitast við að hafa starfsumhverfi, tæki og aðbúnað með bestum hætti á hverjum tíma og tryggja öryggi starfsfólks í vinnu. Sjóðurinn metur reglulega þörf á endurnýjun búnaðar og aðstöðu starfsfólks. Stefna Stapa er að stuðla að heilsusamlegu lífni starfsfólks, bæði andlegu og líkamlegu og styrkir starfsfólk til líkamsræktar með niðurgreiðslu kostnaðar.

	2021	2020
Launahlutfall		
Laun og hlunnindi framkvæmdastjóra á móti miðgildi launa	2,52:1	2,43:1
Laun og hlunnindi framkvæmdastjóra á móti meðaltali launa	1,93:1	1,87:1
Starfsmannavelta		
Hlutfall starfsmanna sem láta af störfum á árinu	0%	5%
Kynjahlutfall starfsmanna		
Hlutfall kvenna af heildarfjölda starfsmanna	67%	70%
Hlutfall karla af heildarfjölda starfsmanna	33%	30%
Kynjahlutfall stjórnar		
Hlutfall kvenna í stjórn	50%	50%
Hlutfall karla í stjórn	50%	50%

Mannréttindamál

Stefna sjóðsins í mannréttindamálum er að allar manneskjur fái notið mannréttinda án tillits til kynferðis, kynhneigð, litarháttar, þjóðerni, trúarskoðunum, búsetu og efnahag. Stjórn og starfsmenn leggja áherslu á jafnræði við afgreiðslu mála og að mismuna ekki.

Sem fjárfestir ætlast sjóðurinn til þess að fyrirtæki sem sjóðurinn á eignahlut í grípi til ráðstafana til að tryggja að starfsemi þeirra eða viðskipti brjóti ekki í bága við alþjóðlega viðurkenndar reglur um mannréttindi og að þau stundi ekki viðskipti við aðila sem stunda mannréttindabrot. Þá ætlast sjóðurinn til að félög í eignasafni hans móti sér stefnu í mannréttindamálum, miðli henni og veiti leiðbeiningar til starfsmanna sinna, samstarfsaðila og birgja ef félagið er með starfsemi eða viðskipti í löndum þar sem mannréttindi eru ekki virt að mati viðurkenndra alþjóðastofnana.

Varnir gegn spillingar- og mútumálum

Í því skyni að stuðla að góðum stjórnarháttum og sporna við spillingar- og mútumálum í tengslum við starfsemi sjóðsins er m.a. byggt á eftirfarandi:

- Siðareglur
- Starfsreglur stjórnar
- Reglur um vernd uppljóstrara
- Stefna og reglur um varnir gegn peningabætti auk áreiðanleika- og úrtakskananna
- Verklagsreglur um verðbréfiðskipti stjórnarmanna og starfsmanna

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf, frh.:

Stjórn sjóðsins hefur skipað ábyrgðarmann varna gegn peningabætti og regluvörð sem ásamt áhættustjóra sinnir m.a. eftirliti með spillingaráhættu og hlítingu við framangreind skjöl.

Stapi hefur skilgreint verklag vegna innri og ytri uppljóstrana og kynnt starfsmönnum til að auka líkur á að greina misferli sem gæti komið upp í starfsemi sjóðsins.

Gildi og samfélagsleg ábyrgð

Markmið Stapa skv. samþykktum er að veita sjóðfélögum að lágmarki þá tryggingarvernd sem tilgreind er í III. kafla laga 129/1997. Stjórn sjóðsins hefur skilgreint neðangreind gildi sem starfsmenn og stjórn skulu hafa að leiðarljósi í störfum sínum fyrir sjóðinn;

- Traust – Við erum traustsins verð í öllum vinnubrögðum og sjóðfélagar trú á því og treysta að hjá Stapa er vel farið með eignir og réttindi sjóðfélaga.
- Fagmennska – Við ástundum fagleg vinnubrögð og tryggjum þannig vönduð vinnubrögð og minnkum líkur á mistökum.
- Frumkvæði – Við sýnum frumkvæði þar sem það á við, erum óhrædd að feta nýjar slóðir ef við teljum það í hag sjóðfélaga.
- Ábyrgð – Við sýnum ábyrgð í okkar vinnubrögðum svo að sjóðfélagar geti gengið að eftirlaunum sínum vísam þegar að starfsævi líkur.
- Metnaður – Við sýnum metnað til að ná árangri í starfi, hvort sem um er að ræða þjónustu við sjóðfélaga eða árangur í ávöxtun eigna.

Áhrif og ábyrgð sjóðsins í samfélagsmálum birtist í tveimur meginþáttum í starfsemi hans. Annars vegar er um að ræða ábyrgð sjóðsins að greiða sjóðfélögum sínum lífeyri og hins vegar í fjárfestingarstarfsemi hans. Hlutverki sínu að greiða sjóðfélögum lífeyri sinnir sjóðurinn skv. samþykktum, siðareglum og öðrum skjalfestum reglum sjóðsins. Stapi hefur sett sér persónuverndarstefnu og persónuverndarfulltrúi starfar hjá sjóðnum.

Í tilviki fjárfestingarstarfsemitilgreinir árleg fjárfestingarstefna sjóðsins markmið og afmarkanir fjárfestinga. Auk þess fjallar fjárfestingarstefnan um siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Þá starfar sjóðurinn samkvæmt hluthafastefnu og stefnu um ábyrgar fjárfestingar sem tilgreina viðmið og væntingar sjóðsins til fyrirtækja í eignasafni hans og eignastýrenda.

Stapi lífeyrissjóður var stofnaðili að IcelandSIF sem er sjálfstæður umræðuvettvangur fyrir ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar. Tilgangur IcelandSIF er að efla þekkingu og umræðu fjárfesta á aðferðafræði sjálfbærra og ábygrra fjárfestinga. Sjóðurinn er ekki aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (e. UN Principles for Responsible Investments) en notar m.a. slíkar reglur til að meta erlenda eignastýrendur m.t.t. samfélagslegra þátta. Sjóðurinn skimar nýfjárfestingar m.t.t. aðildar að UN PRI, greinir og mælir árangur í eignasafni sjóðsins m.t.t. UN PRI.

Í fjárfestingarstefnu sjóðsins vegna ársins 2021 er nánari umfjöllun um siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Sem fjárfestir ætlast Stapi til að fyrirtæki sem sjóðurinn á eignarhlut í fari að lögum og reglum um umhverfismál og geri sér grein fyrir, stýri og eftir föngum dragi úr þeim áhrifum sem viðkomandi starfsemi hefur á umhverfið. Á árinu 2021 gerðist sjóðurinn aðili að Climate Investment Coalition (CIC) sem er samstarf á sviði fjárfestinga í grænum eignum. Í tengslum við aðild að samkomulaginu hefur sjóðurinn sett sér markmið um að grænar eignir verði 7% af eignasafni sjóðsins árið 2030. Stapi greinir því og mælir hlutfall grænna eigna í eignasafni sjóðsins hverju sinni.

Stjórnarháttayfirlýsing

Stjórnarhættir Stapa lífeyrissjóðs 2021

Tilgangur

Góðir stjórnarhættir eru forsenda þess að starfsemi Stapa lífeyrissjóðs sé árangursrík og að sjóðurinn nái markmiðum sínum. Með góðum stjórnarháttum vill sjóðurinn leggja grunn að vönduðum og faglegum vinnubrögðum og góðum og uppbyggilegum samskiptum. Þannig er stuðlað að trausti í samskiptum stjórnenda og starfsmanna við sjóðfélaga, launagreiðendur, viðskiptamenn og aðra þá sem samskipti eiga við sjóðinn. Hluti af góðum stjórnarháttum er að stefna að því að þjónusta sjóðsins sé ávallt til fyrirmyndar, hann ráði yfir öflugri upplýsingatækni og stuðli að gagnsæi í starfsemi sinni með því að veita góðar og áreiðanlegar upplýsingar. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn Stapa haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Hlutverk Stapa lífeyrissjóðs

Samkvæmt lögum er öllum launamönnum og þeim sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, rétt og skylt að tryggja sér lífeyrisréttindi með aðild að lífeyrissjóði frá 16 ára til 70 ára aldurs. Þessari skyldutryggingu lífeyrisréttinda er ætlað að veita lágmarkstryggingavernd á þeim tímabilum ævinnar, þegar launatekna nýtur ekki við. Auk þessa gera lögin ráð fyrir því að einstaklingar geti safnað séreignarsparnaði til að stuðla að meiri sveigjanleika við starfslok eða rýmri fjárráðum á eftirlaunaárum. Markmið laganna er að stuðla að tryggari fjárhagslegri framtíð starfandi fólks með því að byggja upp lífeyrisréttindi á starfsævinni. Stapi lífeyrissjóður er deildaskiptur sjóður, sem bæði veitir skyldutryggingu og býður upp á viðbótarlífeyrissparnað. Tryggingadeild sjóðsins sinnir skyldutryggingu lífeyrisréttinda og séreignardeildir hans bjóða upp á mismunandi sparnaðarleiðir í séreignarsparnaði.

Hlutverk Stapa er að stuðla að fjárhagslegu öryggi sjóðfélaga sinna, maka þeirra og barna. Það er gert með því tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins, þegar þeir láta af störfum að lokinni starfsævi eða verða fyrir áföllum vegna fráfalls eða skertrar starfsorku. Starfsemin felur í sér að taka við iðgjöldum frá sjóðfélögum, ávaxta þau og endurgreiða í formi lífeyris.

Lög og reglur um stjórnarhætti sem Stapi lífeyrissjóður fylgir

Stapi lífeyrissjóður starfar samkvæmt starfsleyfi frá Fjármálaráðuneytinu. Sjóðurinn starfar eftir lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Stapi er eftirlitsskyldur aðili í samræmi við lög nr. 87/1998 um eftirlit með fjármálastarfsemi. Ýmis önnur lög taka til þátta í rekstri sjóðsins, auk reglugerða sem settar eru samkvæmt lögum, sem og reglur og leiðbeinandi tilmæli sem Fjármálaeftirlitið hefur sett um starfsemi lífeyrissjóða.

Þessu til viðbótar hefur sjóðurinn sett sér reglur til að sinna hlutverki sínu sem best, s.s. starfsreglur stjórnar, skilgreiningu á óvenjulegum og mikilsháttar ráðstöfunum, reglur um lykilstarfsmenn, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti, siðareglur, reglur um upplýsingagjöf til stjórnar, reglur um upplýsingagjöf til sjóðfélaga, reglur um fjárfestingarráð og heimildir þess og samskipti við framkvæmdastjóra og stjórn, reglur um endurskoðunarnefnd, reglur um varnir gegn peningþvætti, auk fleiri reglna sem taka til einstakra þátta í starfsemi sjóðsins. Yfirlit yfir reglur um starfsemi sjóðsins má finna á heimasíðu hans www.stapi.is.

Stjórnarháttayfirlýsing, frh.:

Hlutverk stjórnar og skipulag Stapa lífeyrissjóðs

Samkvæmt lögum ber stjórn Stapa lífeyrissjóðs ábyrgð á að starfsemi sjóðsins sé í samræmi við lög, reglugerðir og samþykktir sjóðsins. Stjórn sjóðsins skal einnig hafa með höndum almennt eftirlit með rekstri, bókhaldi og ráðstöfun eigna sjóðsins. Hún skal móta fjárfestingarstefnu, móta innra eftirlit, skjalfesta eftirlitsferla og móta eftirlitskerfi sem gera sjóðnum kleift að greina, vakta, meta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur og skal hann fara eftir þeirri stefnu og fyrirmælum sem stjórn sjóðsins hefur gefið. Ráðstafanir sem eru óvenjulegar eða mikilsháttar getur framkvæmdastjóri aðeins gert samkvæmt heimild frá stjórn. Hlutverk stjórnar er að kynna sér, gera sér grein fyrir og móta stefnu um þá áhættu sem fylgir starfsemi sjóðsins, þ.m.t. að setja henni ásættanleg mörk. Hluti þeirrar vinnu felst í að móta sérstaka áhættustefnu, vinna að framkvæmd eigin áhættumats og móta fjárfestingarstefnu, sem skilað er inn til Fjármálaeftirlits árlega.

Stjórn Stapa er kjörin á ársfundi hans og er hún skipuð átta einstaklingum og skulu kynjahlutföll vera jöfn. Kjörnir eru fjórir varamenn og gilda sömu reglur um þá. Stjórnin skipar endurskoðunarnefnd, sem í eiga sæti þrjár einstaklingar, og regluvörð. Stjórn sjóðsins fundaði 16 sinnum og endurskoðunarnefnd 4 sinnum á árinu 2021. Starfsreglur stjórnar og endurskoðunarnefndar og skipurit sjóðsins má nálgast á heimasíðu sjóðsins www.stapi.is.

Innra eftirlit og áhættustýring

Stjórn ber ábyrgð á áhættustýringu og innra eftirliti hjá sjóðnum og skal fylgjast með virkni þess. Stjórnin skal móta og samþykkja áhættustefnu og sjá til þess að virk áhættustýring sé til staðar, sem tekur til allrar starfsemi hans. Áhættustýring skal innihalda skilvirka ferla og vinnulag. Hún þarf einnig að tryggja að framkvæmda- og áhættustjóri fylgist með því að þessir ferlar séu fullnægjandi og verklag sé skilvirkt.

Stjórnin hefur skipað endurskoðunarnefnd í samræmi við ákvæði 108. gr. laga nr. 3/2006. Endurskoðunarnefnd hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, fyrirkomulagi og virkni innra eftirlits, innri endurskoðunar og áhættustýringar, eftirlit með endurskoðun ársreiknings, mat á óhæði endurskoðenda og endurskoðunarfyrtækis og eftirlit með öðrum störfum endurskoðenda eða endurskoðunarfyrtækis, fyrir sjóðinn. Endurskoðunarnefnd setur fram tillögur til stjórnar um val á endurskoðanda eða endurskoðunarfyrtæki. Endurskoðunarnefnd fundar reglulega með innri endurskoðanda, áhættustjóra og eftir atvikum öðrum starfsmönnum sjóðsins og skilar um það skýrslum til stjórnar.

Auk stjórnendaeftirlits og eftirlits áhættustjóra hefur stjórnin ráðið innri endurskoðanda sem starfar skv. lögum nr. 129/1997 og reglum nr. 687/2001 um endurskoðunardeildir og eftirlitsaðila lífeyrissjóða. Innri endurskoðandi sjóðsins er PwC. Innri endurskoðandi framkvæmir eftirlitsaðgerðir reglulega og skilar um það skýrslum til stjórnar. Innri endurskoðandi starfar í nánú samstarfi við endurskoðunarnefnd og áhættustjóra.

Hjá sjóðnum starfar áhættustjóri, sem heyrir beint undir framkvæmdastjóra og hefur milliliðalausán aðgang að stjórn. Áhættustjóri hefur umsjón með allri áhættustýringu og innra eftirliti hjá sjóðnum, þ.m.t. áhættuflokkun og skipulagi áhættustýringar og skal sjá til þess að stjórn sjóðsins og endurskoðunarnefnd hafi sem bestar upplýsingar um alla áhættustýringu og áhættustig, miðað við stefnu og samþykkt verklag. Áhættustjóri hefur yfirumsjón með mótun áhættustefnu, áhættustýringarstefnu, eigin áhættumati og gerð áhættuáætlunar í samráði við framkvæmdastjóra, skrifstofustjóra og fjárfestingarráð. Áhættustefna, áhættustýringarstefna og eigið áhættumat er lagt fyrir stjórn til samþykktar.

Lögfræðingur sjóðsins sinnir starfi regluvarðar í samræmi við verklagsreglur sjóðsins um verðbréfavíðskipti og heyrir sem slíkur beint undir stjórn. Öll víðskipti starfsmanna og stjórnar, sem eru tilkynningarskyld, skulu tilkynnt til regluvarðar og hefur hann heimildir til að kalla eftir upplýsingum um víðskipti sjóðsins og úr skattframtölum starfs- og stjórnarmanna. Regluvörður gefur innri endurskoðanda reglulega skýrslu um störf sín, sem síðan eru tilgreind í skýrslu endurskoðanda til endurskoðunarnefndar og stjórnar.

Stjórnarháttayfirlýsing, frh.:

Fjárfestingarstefna og áhættustefna

Stjórn Stapa hefur mótað fjárfestingarstefnu fyrir sjóðinn. Fjárfestingarstefnan lýsir stefnu við fjárfestingar og ávöxtun fjár sjóðfélaga. Þarf hún að uppfylla þær kröfur sem gerðar eru í reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu lífeyrissjóða. Fjárfestingarstefna tekur til fjölmargra atriða sem hafa þarf í huga við fjárfestingar. Hún lýsir þeim viðhorfum sem sjóðurinn hefur til fjárfestinga, hvernig fjárfestingarstefna er mótuð, hvert skipulag fjárfestingarstarfseminnar er, hver ávöxtunarmarkmið sjóðsins eru, hvert viðhorf sjóðsins er til áhættu og skilgreinir áhættuþol hans og markmið um áhættutöku. Stefnan skilgreinir í hvaða eignaflokkum sjóðurinn fjárfestir, hvernig eignasöfn eru sett saman, hver lausafjárþörf sjóðsins er til að mæta útgreiðslum, hvaða viðhorf eru til ríkjandi markaðsaðstæðna og hvernig eftirfylgni og upplýsingagjöf er háttað. Nánari upplýsingar um fjárfestingarstefnu Stapa lífeyrissjóðs er að finna á heimasíðu sjóðsins www.stapi.is.

Stjórn hefur mótað áhættustefnu, áhættustýringarstefnu og sett sjóðnum eftirlits- og hlítingarskrá. Í þessum reglum er að finna lýsingu á skipulagi sjóðsins, eignastýringu og fjárfestingarstarfsemi, eftirliti og hvernig áhættustýringu sjóðsins og innra eftirliti er háttað, þ.m.t. aðgerðum til að tryggja að starfsemi sjóðsins hlíti þeim lögum og reglum sem um hann eru settar. Í áhættustefnu er öllum helstu áhættuþáttum í rekstri sjóðsins lýst, sem og þeim aðferðum sem hann beitir við að bera kennsl á, mæla og stýra þessum áhættuþáttum. Þar er skilgreind dagskrá um hvenær tiltekin aðgerð skuli framkvæmd, hver ber ábyrgð á framkvæmdinni og hver framkvæmir. Stjórn fær regluleg yfirlit og skýrslur um áhættu sjóðsins, niðurstöðu áhættumælinga og framkvæmd áhættustýringar, auk skýrslna um hlítingu við lög, reglur og stefnu, sem gerir henni kleift að hafa eftirlit með og meta árangur af gildandi áhættustefnu og skilvirkni áhættustýringarinnar. Þá framkvæmir Stapi eigið áhættumat í samræmi við ákvæði reglugerðar 590/2017. Nánari upplýsingar um áhættustefnu Stapa lífeyrissjóðs er að finna á heimasíðu sjóðsins www.stapi.is.

Samskipti við sjóðfélaga

Stapi hefur sett sér reglur um samskipti við sjóðfélaga. Sjóðurinn sendir sjóðfélögum yfirlit um réttindi sín tvisvar á ári og býður auk þess upp á sjóðfélagavef, þar sem hægt er að fá upplýsingar um lífeyrisréttindi hjá sjóðnum, auk upplýsinga um iðgjaldaskil og aðgang að rafrænum skjölum. Þar er einnig að finna reiknivélar, sem reikna út lífeyri miðað við núverandi og væntanleg réttindi sem og greiðslubyrði lána. Þá heldur sjóðurinn úti öflugri heimasíðu, þar sem finna má margháttaðar upplýsingar um sjóðinn og hagsmuni og réttindi sjóðfélaga, þar á meðal hvernig bera á sig að við að sækja um lífeyri o.fl.

Stjórnarháttayfirlýsing, frh.:

Upplýsingar um stjórnarmenn, endurskoðunarnefnd og framkvæmdastjóra

Stjórn:

Erla Jónsdóttir, fædd 1974. Fulltrúi Samtaka atvinnulífsins. Varamaður frá ársfundi 2014. Tók sæti sem aðalmaður nóvember sama ár, var kjörin í aðalstjórn á ársfundi 2015. Varaformaður stjórnar frá ársfundum 2017, 2019 og 2021 og formaður stjórnar frá ársfundum 2018 og 2020. Erla er óháð Stapa lífeyrissjóði.

- Menntun: B.Sc. í rekstrarfræðum frá Háskólanum á Akureyri
- Starf: Framkvæmdastjóri og eigandi Lausnamið ehf.
- Önnur trúnaðarstörf: Stjórnarmaður í Landssamtökum lífeyrissjóða, stjórnarmaður í Lausnamiðum ehf. og varamaður í hreppsnefnd Skagabyggðar

Kristín Halldórsdóttir, fædd 1966. Fulltrúi Samtaka atvinnulífsins. Kjörin á ársfundi 2014. Kristín er óháð Stapa lífeyrissjóði.

- Menntun: Diploma í rekstrar- og viðskiptafræði, mjólkurtækni- og mjólkurfræðingur, mjólkurfræðingur
- Starf: Rekstrarstjóri MS á Akureyri
- Önnur trúnaðarstörf: Fulltrúi SA í heilbrigðisnefnd Norðurlands eystra og situr í Fagráði mjólkuriðnaðarins

Oddný María Gunnarsdóttir, stjórnarmaður, fædd 1955. Fulltrúi stéttarféлага. Kjörin í stjórn á ársfundi 2019. Oddný María er óháð Stapa lífeyrissjóði.

- Menntun: Sveinspróf í pípulögnum, lokapróf á húsasmíðabraut frá FNV
- Starf: Skógarbóndi

Sverrir Mar Albertsson, fæddur 1958. Fulltrúi stéttarféлага. Kjörinn varamaður á ársfundi 2013. Tók sæti sem aðalmaður í stjórn á árinu 2014. Kjörinn aðalmaður í stjórn á ársfundi 2015. Sverrir Mar er óháður Stapa lífeyrissjóði.

- Menntun: Stúdent frá Flensborgarskóla, nám í Læknadeild HÍ, fjölmiðlanám í Carleton University- School of Journalism, nám við HÍ í fjármálastjórn og verkefnastjórnun
- Starf: Framkvæmdastjóri AFLs Starfsgreinafélags
- Önnur trúnaðarstörf: Stjórnarmaður í Útgáfufélagi Austurlands ehf., stjórnarmaður í Námsverri ehf. og ýmis nefndarstörf á vegum AFLs, ASÍ og landssambanda ASÍ

Tryggvi Jóhannsson, fæddur 1973. Fulltrúi stéttarféлага. Kjörinn varamaður á ársfundi 2014 og aðalmaður á ársfundi 2015. Varaformaður stjórnar frá ársfundi 2020 og formaður stjórnar frá ársfundi 2021. Tryggvi er óháður Stapa lífeyrissjóði.

- Menntun: Grunnskólapróf, ýmis starfstengd námskeið
- Starf: Starfsmaður hjá Þrif og ræstivörum
- Önnur trúnaðarstörf: Formaður í stjórn Matvæla- og þjónustudeildar Einingar-löju, stjórnarmaður Einingar-löju, situr í trúnaðarráði og í samninganefnd Einingar-löju

Unnar Már Pétursson, stjórnarmaður, fæddur 1965. Fulltrúi Samtaka atvinnulífsins. Kjörinn í stjórn á ársfundi 2018. Unnar Már er óháður Stapa lífeyrissjóði.

- Menntun: Cand oecon frá Háskóla Íslands
- Starf: Fjármálastjóri Ramma hf.
- Önnur trúnaðarstörf: Endurskoðunarnefnd Stapa lífeyrissjóðs, Karlsberg ehf. framkvæmdastjóri og meðstjórnandi, Marteinn Haraldsson ehf. framkvæmdastjóri, Primex Medical Investments ehf. framkvæmdastjóri og meðstjórnandi, Primex ehf. meðstjórnandi, frida ehf. stjórnarmaður, Arctic Seafood ltd. stjórnarmaður, Sigurbjörn ehf. framkvæmdastjóri og meðstjórnandi.

Stjórnarháttayfirlýsing, frh.:

Valdimar Halldórsson, fæddur 1973. Fulltrúi Samtaka atvinnulífsins. Kjörinn aðalmaður á ársfundi 2017.

Valdimar er óháður Stapa lífeyrissjóði.

- Menntun: Stúdentspróf frá Framhaldsskólanum á Húsavík, B.A. í hagfræði frá Háskóla Íslands, M.Sc. í viðskiptafræði frá Háskóla Íslands
- Starf: Ráðgjafar-/stjórnarstörf.
- Önnur trúnaðarstörf: Stjórnarformaður Fríhafnarinnar ehf., stjórnarmaður í Isavia ohf., í endurskoðunarnefnd Isavia, stjórnarmaður í Fjárfestingarfélagi Þingeyinga ehf., stjórnarmaður í Veiðifélagi Laxár og Krákár, varamaður í stjórn í Skúlagarði fasteignafélagi ehf.

Endurskoðunarnefnd:

Halla Bergþóra Halldórsdóttir, fædd 1966. Halla Bergþóra er óháð Stapa lífeyrissjóði.

- Menntun: Cand oecon frá Háskóla Íslands, sérvið reikningshald og endurskoðun
- Starf: Sviðsstjóri þjónustu- og fjármálasviðs Norðurorku hf.
- Önnur trúnaðarstörf: Stjórnarmaður í Netorku hf.

Sverrir Mar Albertsson (sjá umfjöllun hér að framan)

Unnar Már Pétursson (sjá umfjöllun hér að framan)

Framkvæmdastjóri:

Jóhann Steinar Jóhannsson, fæddur 1982.

- Menntun: B.Sc. í viðskiptafræði frá Háskólanum í Reykjavík og M.Sc. í viðskiptafræði frá Háskólanum í Lund í Svíþjóð
- Önnur trúnaðarstörf: Stjórnarmaður í Bakkastakk slhf. og Reiknistofu lífeyrissjóðanna hf. og situr í fastanefnd á vegum Landssamtaka lífeyrissjóða um fjárfestingarumhverfi lífeyrissjóða